

19. SZÁM. 1893.

BUDAPEST, MÁJUS 7.

40. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együttesen 12 frt félévre — 6.

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt félévre — 4.

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.— félévre — 2.50

Külföldi előfizetéseket a postailag meghatározott vitéldij is csatolandó.

GYÓRY ELEK.

MAGYARORSZÁG első ügyvédi kamarája, a budapesti, a napokban Gyóry Eleket nagy többséggel elnökének választotta. Ebből az alkalomból helyén valónak látjuk, hogy az új elnök arcképét és életrajzát e lapokban bemutassuk.

Gyóry Elek 1841 május 1-én Győrben született. Ágostai hitvallású, régi nemes, magyar család ivadéka. Középiskoláit Győrben végezte és pedig az alsóbbakat az evangélikus tanárok vezetése alatt, — ékes termekben. Az evangélikusok épületeit ugyanis a «k. k. Unterricht» foglalta el az ötvenes években, az evangélikus tanítók és tanulók pedig egy képfestő kamrájába, egy esztergályos által átengedett szobába és egy gabna-magtárba szorultak. A Thun-rendszer nem ösmervén el a protestáns iskolákat, Elek diák egy évet veszítve, külön vizsgálat letétele alapján vétetett föl a győri benczések gymnáziumának negyedik osztályába, s ebben a gymnáziumban végezte be középiskoláit. Hogy mennyire kivált társai közt, mutatja az is, hogy az önképző kör elnökévé választotta s verseivel és elbeszéléseivel először a győri lapokban, majd a fővárosi szépirodalmi közlönyök hasábjain kellett figyelmet. Később azonban a Corpus juris romani, s a többi jogi disciplina szárnyát szegték szépirodalmi működésének.

1859-ben jött a pesti egyetemre s a bírói vizsgálat és a három rigorosum letétele után 1865-ben köz- és váltóügyvédi oklevelet nyert, s 1866-ban ugyancsak Budapesten ügyvédi irodát nyitott. A mióta a közügyek terére lépett, szakadatlan és sikeres tevékenységet fejt ki. Ha valamely társulatnak, vagy egyesületnek tagja lett: rendszeren az intézők közé emelkedett. Így 1867 után az ügyvédi együletben csakhamar választmányi tag s a magánjogi szakosztály jegyzője lett. 1870-ben tagja lett a jogászgűlés állandó választmányának s azóta folyton viszi ezt a tisztséget. A jogászgűléseken úgy a szakosztályokban, valamint a teljes üléseken oly élénk részt vett, hogy a legutóbb 1889-ben tartott jogászgűlés alelnöknek, az állandó választmány pedig elnökének választotta meg.

E kitüntetések méltán megilletik azt a férfit, a ki a hivatalnokokat alkalmazók magán-

jogi felelőssége, a biztosító társulatok egyesülése s a csőd-eljárásban alkalmazandó kényszer-egyeség szövvényes kérdéseiben mindannyiszor nagy készséggel s a szónoklat meggyőző erejével beszélt. A jogászgűlés évkönyveinek számos kötete tesz tanubizonyiságot Gyóry alapos és sok irányú tevékenységéről. Jogászgűlési működése azonban csak kis részét teszi nagy és hasznos tevékenységének. Húsz év óta dolgozik szakadatlanul, mint codificator. A szaklapokban megjelent cikkeivel s a gyakorlati téren is nyilvánult tehetségével az akkori igazságügyminiszternek, Pauler Tivadarnak a figyelmét is magára vonta. Pauler 1873-ban Gyóryt bizta meg a magánjogi törvénykönyv, az általános rész s a családi jog tervezetének kidolgozásával. A tervezet és az általános rész el is készült s egy ideig ennek a tervezetnek nyomán

folyt a munka. Gyóryt egészséges és helyes érzék vezette a törvényalkotásnál. Sajnos, hogy a politikai körülmények minduntalan utját vágták a nagy munkának. Az enquete letárgyalta az általános részt, el is fogadta egyes módosításokkal, de akkor az a nézet kerekedett felül, hogy a kodex öröklési része léptetessék először életbe. Ezt a részt aztán két évig tárgyalták az igazságügyminiszteriumban s ugyananyi ideig a képviselőház bizottságában. Ezekben a tárgyalásokban Gyóry folyton részt vett s az utóbbi két évben a házasságjogról készített tervezetet. Részt vett a polgári házasság tárgyában folyt értekezleteken is.

A jogi munkálkodás mellett az egyházi téren is buzgólkodott. Hosszabb idő óta a magyarországi ágost. evang. egyház egyetemes főjegyzője és ellenőre; s a beavatottak tudják, hogy ez a tisztség mennyi dologgal jár s a magyarság érdekében mily szívós küzdelmet kell ott folytatni. Gyóry teljesen megállta helyét. A magyarhoni a. h. evang. egyháznak 1891-ben megnyílt országos zsinatán nemcsak az előkészítő munkálatokat ő vezette, s a törvénykezésre és az egyházi alkotmányra vonatkozó javaslatokat ő dolgozta ki, hanem a református és ágostai egyházak közös ünnepélyén az 1891-ki országgyűlésnek és különösen a 26. törvény-cikknek fontosságát és hatását szintén ő fejtette ki történelmi, jogi és humanitási szempontokból.

Több ízben volt országgyűlési képviselő. 1881-ben Orosházán választották meg s a függetlenségi párt egyik legtekintélyesebb tagja lön. 1884-ben Szoboszlón kapott mandátumot, 1887-ben pedig két kerületben: Komáromban és Szoboszlón. Gyóry, vesztére, a komáromi mandátumot fogadta el, vesztére, mert az 1892-iki választások alkalmával Komáromban megbukott, s aztán egyebütt sem sikerült mandátumot szereznie. Kimaradása veszteség volt nemcsak pártjára, hanem a parlamentre nézve is, a melyben pártkülönbség nélkül becsülésben és tiszteletben részesült, mint jogi és egyházpolitikai kérdésekben kiváló tehetség.

Parlamentári szereplése mellett azt is ki kell emelnünk, hogy az ország első pénzüntézete, a pesti hazai első takarékpénztár ügyeinek vitelében is tevékeny részt vesz, s tavaly óta annak egyik igazgatója.

Ellinger Ede fényképe után.

GYÓRY ELEK.

Utoljára hagytuk Györy tevékenységének fő-részt: az ügyvédség terén kifejtett működését. Az 1874. évi 34. t.-cz. alapján szervezett budapesti ügyvédi kamara ügyészévé választotta 1875-ben s ezt a tisztséget 15 éven át viselte. Kivált az első időben igen kényes és fontos feladattal kellett megküzdnie: megtisztítani a kart az oda nem való elemektől. Midőn az 1885-iki országos ügyvédi kongresszuson az autonómiára s az ügyvédi rendtartás reformjára vonatkozó, 37 pontba foglalt indítványát megtette, a kongresszus azt érdemleges vita nélkül fogadta el. Majd a szaktanácskozásokban, különösen az ügyvédi kamara kebelében és az onnan az igazságügyminiszterhez fölterjesztett javaslat létrehozásában volt Györynek igen nagy része.

Nagy meglepéssel értesültek nem régiben az ország jogászkörei arról, hogy a budapesti ügyvédi kamara elnöki székén Ghyczy Gyulának és Hodossy Imrének Györy Elek lesz utóda.

Györy Elek ereje teljességében van, 52 éves. Van benne egy szemernyi a régi jó táblabíróból. Puritán jellem. Életelevensége, fáradhatatlansága pihenni egy perczre sem hagyja. Imponáló hangja leköti a figyelmet, s tartalmas beszédei megragadják a hallgató lelkét; erős logikája szóban és írásban meggyőzi a kételkedőt. A magyar igazságszolgáltatás sokat vár tőle s nemcsak a jogászok, hanem az egész ország remélheti, hogy a neki jutott és jutandó nagy feladatokat derekasan fogja teljesíteni.

V. A.

A VÉG ÉS A KEZDET.

Árnyas kertje szép, virágos,
Köze nincs a nagy világhoz.
Rejtett, mint a gondolat.
És az agyunk földérető,
Életalkony édesítő
Mindennapos gondot ad.

Zsenge hajnal ott találja,
Ott borul az este rája.
Munka nélkül nincs soha,
Hisz virága kicsi kertnek,
Meg egy szőke fűrtü gyermek
Minden összes birtoka.

Este enyhe lombok árnya
Csöndes pihenésre várja,
Elkel ám a pihenés!
Öreg ember mire vágy még?
Egy kis illat, egy kis árnyék,
Suttogó lomb, feledés!

Nincsen fény már, csak derengés,
Gondolat nincs, csak merengés.
Már a szív is szendereg.
Száll fohász, fölzáll az égnek:
«Uram Isten, hála neked
És áldassék szent neved!»

S míg fölzáll az agg imája
Mosolygva néz reája —
Vajj! ki? kell-e mondanom!
Nincs szeménél szelidebb fény,
S esügg az aggon, mint a repkény
Omladozó romfalon.

Czirógatja kis karjával,
Játszadozva tartja szóval,
S le a szívig hat a szó:
«Én is véled imádkoztam,
Nézd, kis tarka lepét hoztam...
No, ne sírj hát nagyapó!»

Könyű helyett áll ott a bánat,
De eloszlik alig támadt,
Mint a nyári permeteg,
Karjait az agg kitárja,
S védve tartja a kis árva,
Kedves, drága gyermekét.

Késő este, kora hajnal.
Ezüstös az arany hajjal
Lám, mi szépen elvegyül...
S míg a szívek együtt vernek,
Fiatl és öreg gyermek
Boldogan elszenderül.

Mares Ödön.

•VIKING•

— A «Vasárnapi Ujság» norvégiai levelezőjétől. —

Krisztiania, 1893 április 23.

Érdekes hajó indul a napokban Bergenből New-Yorkba, illetőleg Chicagóba. A halás és egyúttal élelmes amerikaiak, kik vendégeül hívták a chicagói jubiláris kiállításra Kolombus összes élő utódait, egy oly járművet fognak bemutatni a világnak, mely Kolombus előtt már 500 évvel megtette az utat az ó-világból az új-világba. Az Island szigetén talált «Flatöbogen» nevű krónika, mely Kolombus útja előtt száz évvel íratott, kétségtelenné teszi, hogy a vikingek, vagyis normanok, a középkor híres tengerészei, eljutottak Amerika éjszakkéleti partjaira s azt el is nevezték «Vinland»-nak és a ben-szülöttekkel (kiket a «Flatöbogen» «skraëlinger»-eknek, tehát «gyenge testalkatúak»-nak nevez) hosszas, de hiábavaló harcokat vívtak birtokáért. Leiv Eriksont kellene tehát voltaképen Amerika első felfedezőjeként ünnepelni, bár ez mit sem von le Kolombus dicsőségéből, mert az első felfedező, — mint annyi más hasonló esetben történt, — teljesen feledésbe ment.

Hogy az amerikaiak Leiv Erikson emlékét is mennyire tisztelik, mutatja az, hogy jórészt amerikai pénzen (a «New-York-Herald» című napilap maga 5000 frtot adott) épült fel e télen a «Viking» nevű hajó, mely mindenben hű utánzata egy ős norman pogánysirban talált, tehát — ha nem korábbi, — mindenesetre még Erikson korabeli hajónak.

1880-ban találták e hajósirt Godstad mellett Norvégiában, s most Krisztianiaiban őrzik egy külön e célra emelt épületben. Az egész hajó hossza 23, szélessége — az árbocznál — 5 m., magasra felszökő orra fantasztikus sárkányfej, tatja sárkányfark; hasonló bizarr alakokkal van telefaragva az egész hajó. 32 evező — mint Fridtjor «Ellid»-jén — nyúlik ki kétoldalt a kerek nyílásokon, ugyanannyi pajzs lóg a hajópárkányról. Egyetlen árboczához van erősítve a nagy rézüst, az egykori konyha; még egy ezífrán faragott hordó sem hiányzik a felszerelésből. A középen fekvő halottas kamarában emberi csontváz feküdt, mellette ruhadarabok, fegyverek, s egyéb apróbb tárgyak. Ezen ezeréves hajónak teljesen hű másolatán, a «Viking»-en, melyen csak a halottas kamrát helyettesíti egy újabb korú delejtű — fog Magnus Andersen kapitány, 11 válogatott tengerészszel, egyetlen vitorlával átkelni az Atlanti-óceánra. Csak New-Yorkban, a honnan kezdve nagyobb szükségük lesz az evezőkre, egészíti ki a legénység számát 32-re.

Merész vállalkozás számba megy ez az utazás még a viking-unokák hazájában is, kik tudvalevőleg nem rosszabb tengerészek apáiknál, s annál nagyobb lelkesedéssel üdvözlik mindenütt a «Vikinget» a norvég part mentében, a merre elhalad. Április 9-én indult el Krisztianiaiból s most Stavanger körül jár; e hó vége felé hagyja el Bergent, az utolsó norvég állomást, onnan egyenest New-Yorkba indul. Onnan Chicagóba a csatornán és tavakon át teszi meg az utat, tehát folyton vizen.

Hogy mennyi veszedelemmel, fáradsággal, nélkülözéssel kell e hosszú út alatt szembeszállani egy nyílt hajón, azt alig lehet elképzelni. Reméljük mégis, hogy célzt érnek a bátor hajósok.

Smor.

A LUBLÓI EMBER.

Kisértetes krónika.

(Vége.)

Ira MIKSZÁTH KÁLMÁN.

A városi magisztrátus valóságos csodát művelt. Szó a mi szó, meg kell adni, hogy nemzetes uraimék derék emberek, — ha egyszer belemelegednek valamibe. Az igaz, hogy nehezen melegednek.

Hajnal hasadtával száz meg száz munkás állott be a Kaszperek-portára kapákkal, csákányokkal a házat lebontani. Délre már nem állt ott az átkozott hajlék, estére el volt takarítva a törmelékje is; kihordták trágyás szekerekkel el a városból, a kovanyeczi mesgyére. Másnap pedig fölzántották a fundust s nyomban be is vetették kölessel. Estefelé már boronálta Kolárik Pali a két szürke gebéjével.

... No iszen jöhet már Kaszperek! Keresheti már régi puha fészket! Bárcsak kizöldülne ad-digra a köles!

Jött is egy fergeteges éjszakán. Dörgött, vilámlott. A villám fényénél látta néhány ögyelgő végig menni a városkán a temető felől. Most is visszajára ült a lovon. A «Palkó» tajtékos, fáradt volt, csak lépésben koczogott a köveken — a Kaszperek háza felé.

Hogy elesodálkozhatott az ördögi lélek, mikor semmit se talált ott! Ezt lett volna jó nézni. Hogy törülgethette a szemét: «Miféle káprázat ez? Mi történhetett itt?» Hogy csikorgathatta a fogát, ha van neki! Gondolhatta magában: «Terügette, hány száz évig aludtam, hogy a házam helyén szántóföld támadt?»

De megérkeztek ezt a részét senki sem élvezhette. (Ej, hogy nem tudott nappal jönni?) Senki sem látta e pillanatban, csak azt tudják, hogy visszanyargalt a templomhoz; talán azt hitte, a várost tévesztette el, Lubló helyett Lőcsére jutott; de a templomról, bár nem mert hozzá közel menni (a ló egy bizonyos körön innen, melyet valamikor szentelt víz ért, visszahőkölt,) megösmerte a szülővárosát.

A templomnál megint megfordult (Mutsarek apó látta) s egyenesen a Matuska Mátyásék udvarába nyargalt, a kik balról voltak szomszédai.

Matuska Mátyás már javában aludt, mikor az ablakot megzörgette valaki kívülről. Fölkelt, kinyitotta s hideg borzongás futott át a tagjain.

Kaszperek Mihály állt az ablaknál.

Kaszperek Mihály állt az ablaknál, — lovát az almafához kötötte, (Jaj, istenem, nem is terem azon több gyümölcs.)

— «Hova lett innen az a tyúkól?» — süvíté zordon hangon a saját üres fundusára mutatva.

A híres rézöntő (s felvidéki tornyok öreg harangjain még most is rajta van a neve,) keresztet vetett magára s vaczogó fogakkal hebegte:

— «Lerontatta a felsőbbség!»

Kaszpereknek rémesen villogtak a szemei, valami pokolzöld tűz látszott bennök.

— «Hát a tyúk hova lett?», — kérdé tompa, siri hangon...

— «Eltűnt, elvitték.»

Összeszisszent; azután a Matuska arcába köpött és visszament a lovához; a rézöntő jól látta (s eskü alatt vallotta másnap a kurián), hogy Kaszperek *sántikálva* ment a lováig. A hallábara biczegett.

Délcegen, ruganyosan pattant a nyeregbe, megsarkantyúzta a Palkót s ökleivel megfenyegette az ablaknál dermedten álló Mátyás mestert, azt kiáltotta vészjóslón:

— «Ha elvitték a tyúkot, majd eljön helyette a kakas.»

És el is jött vörös tarajával, lángból szőtt hatalmas szárnyaival. Eljött, hogy megegye egész Lublót. Hadd legyen hátszántóföld mindenütt!... Két helyen gyuladt ki Lubló városa azon az éjszakán.

A kárvallott polgárok (két egész utcza leégett) megint csak a magisztrátust szidták:

— «Ők az okai! Mit avatkoznak a természet feletti dolgokba? Senkitől sem lehet elvenni

mindenét. A síron túli lakásából kidobták, a síron inneni lakását a földdel egyenlővé tették. Valahol pedig csak lennie kell az elkárhozott léleknek is.

Vajjon hol volt most?

Még látták egy darabig a szomszédos falvakban kóvályogni. Itt-ott ráösmert valaki és hírül hozta Lublóra.

Nem a szokott nyalka ruha volt rajta, — nem az, a melyikben eltemették; egyszerű fekete bársony dolmányt viselt, tompa orrú, úriás csizmát és fekete kalapot. Úgy nézett ki, mint egy városi hivatalnok; — de azért mindjárt rá lehetett ösmerni a termetéről, az arczáról, a Palkó paripájáról.

Mind jobban-jobban elveszett szem elől. Még úgy félfüllel hallani lehetett valami gyanús mende-mondát. De az is csak úgy több hét mulva bukkant ki, néha csak a körme hegyével és talán nem is összefüggésben Kaszperekkel.

Egy úr jár a Szepességben, — így beszéltek, — a ki mindenütt kihirdeti a falvakban, néhol ki is dobolják:

«Adatik tudtára mindenknek, a kiket illet, hogyha valakinek hamis aranypénze lenne, jelentkezzék a faluházánál, hol is igazi aranyra, vagy ezüstre váltja fel a felséges király embere, a ki nem akarja, hogy a szegény ember károsodjék.»

— «Ostobaság! — mondták a lublóiak. — No, ez ugyan nem a mi Kaszperekünk. Mások annak a szokásai. Azért, ha kísértet is, nem olyan számár az.»

A «király embere» csakugyan járt faluról-falura és beváltotta a rossz aranyat igazi értékre. (Mégis derék, becsületes ember ez a mi királyunk! Szereti a népet!)

Mikor a hamis pénzeket hozzá vitte valaki, mindig megkérdezte: «Hol vetted, hol találtad?»

— «A Litmanova felé vezető úton találtam, az öreg hidnál.»

— «Nagyon jól van, fiam.»

A király embere ezek után természetesen át ment Litmanovára. Ott is találkozott hamis aranyak, a miken a becsületes megtalálók nem birtak túladni, sőt már majdnem bajba is keveredtek miattuk. Ezek közt meg olyan arany volt, a mit a Jarovka nevű akolnál rügött fel a talpával a Plavikék bornyas tehene, mikor a kis Apolka haza hajtott.

Így ment a király embere faluról-falura. A hamis aranyak mindent elbeszéltek, hívogatták, vezették.

Egyszer csak ott találta magát a bozlácsnyai kolostor előtt.

Csend volt köröskörül, csak az óriási tölgyek ingatták lombjaikat. Susogtak, zúgtak valamit — s fent a toronyban a harang csengett-bongott mélabúsan, semmit el nem árulva abból, hogy bent a kolostorban rendkívüli dolgok történnek. A fejedelemsasszony, gróf Straden Hanna, a ki naplót vezet minden napról, tudom, tele írja a maival a zárda minden papirosát, — csak elég legyen!

Már kora reggel kopogtattak a kapuajtón a kalapácsal, mely az akkori divat szerint egy lánczón csüngött a kapufélfán.

A nehézkes kapus (a hetven esztendő pater Laurentius) félretolt egy koczkát a kis ajtón, mire az így támadt nyíláson két vadászt pillantott meg; puska volt a vállukon és túlök a nyakukban. Zöld hajtókás zubbonyt, térdig érő tirol nadrágot és harisnyát viseltek. Stájeros zöld kalapjuk fajtakkas-tollal volt díszítve.

A kapusnak nem volt szabad beereszteni a zárda idegent, csak a fejedelemsasszony engedelmével. Két kérdést kellett intézni a kis nyíláson át s az arra adott feleletet megvinni a fejedelemsasszonynak.

— «Ki vagy?» Ez volt az egyik kérdés.

A kapus a kémlelő lyukhoz tette a fülét, az idegen a száját.

— «Hát nem ösmersz?»

Laurentius köhécselt egyet, azután újra kiszólt kedélyesen.

— «De bizony, mintha láttam volna már a fizionomiádat valahol.»

— «A pénzeken», — súgta az előbbeni hang.

A mire a pater kétségbeesetten ütött a saját homlokára (kicsi híja, hogy agyon nem ütötte magát) s remegő kezekkel nyitotta ki a kapuajtót.

— «Parancsoljon, királyi felség!

— «Pszt! Vezess bennünket, páter, a fejedelemsasszonyhoz.»

A király, ki gyakran járt vadászatokra a bozlácsnyai erdősebbe, ma elvált Novogradszkival a társaságtól, ezt mondván az uraknak:

— «Minket, urak, délig ne keressetek. Nekünk külön útunk van, s a zsákmányt nem akarjuk megosztani veletek.»

— «Valamit szimatolsz, Ágost?» — kérde a jelenlevő Frigyes weimari herceg, a szenvedélyes Nimrodok kíváncsiságával.

— «Egy vadmacskát», — felelte a király mosolyogva.

A herceg csodálkozva dörmögte;

— «Egy vadmacskáért annyi teketória! Én már tizet is lőhettem volna!»

*

A fejedelemsasszony, a finom, lenge, szilfid járású Hanna grófnő (a krakkói társaságok lelke — a múlt században) megörült a királynak, a ki vidáman nyújtotta feléje a kezét:

— «Eljöttem, grófnő, hogy míg a többiek a vadakat gyilkolják, én azalatt önrel reggelizem.»

— «Nagy kegy fölségedtől, — szólt Hanna grófnő mély meghajlással. — S jól esik nekem, a ki a világot elhagytam, hogy öreg napjaimra épen a legfénylőbb sugara süt rám ide a föld alá» . . .

Az élelmes Novogradszky megsúgta bizalmasan a fejedelemsasszonynak, hogy a király sze-

Goró Lajos rajza.

— «De maga nekem ugyan nem tetszik!»

retné látni Kaszpereknét. Azért igen tapintatos insceneria lenne, ha az érdekes nőszemély szolgálná fel a reggelit.

Tikkasztó nap volt. A király künn kívánt reggelizni a zárdakertben, a fák hűs lombjai alatt, hol szép sátra volt a fejedelemsasszonynak, aranyozott kopjákra feltűzött oliva-zöld szövethől.

A kert igen csinos volt. Egészen a Hanna grófnő izlése. Csupa exotikus füvek, pálmák, sások, orchideák; olyan növények, a melyeknek nincsenek virágjaik. Épen ide illők; szűkek közé, a kiknek nincsenek szerelmeik . . .

Minek meséljem? . . . A reggeli fölségesen izlett a királynak. De jó is volt. (Telt a nagy Straden-vagyonból jó pénz, jó élettár.) A király otthon sem eszik különben. Hát még a felszolgálat? . . . Kaszperekné hordta fel a vaját, gyümölcsöt, peccenyét az asztalra. Ő öntött a király poharába.

Szép, fehér, suhogó kötenyke volt eléje kötve s karjain egész könyökig felgyűrve az ingváll. Olyan szép színű húsa volt, mint a barackvirág.

A király elbódult a nézésére. Hát még az a fehér nyaka, igéző mélyedéseivel, édes rejtélyes gödreivel, vonalaival! . . . Mert a nyakát is meztelen hagyta a nagy hőségben, de csak kis darabon.

— «Milyen nyak!» mondá halkán, jelentősen Novogradszky.

A király fölhörpintett egy pohár spanyol bort. Megcsillant a szeme. (Nem csoda, hiszen már a negyedik pohárnál van.)

Kocizott a fejedelemsasszonynyal, aztán visszasúgta Novogradszkynek:

— «Adnék egy mérföldet a birodalmamból, ha még láthatnék belőle egy arasznyit . . . Egy arasznyiért egy mérföldet!» . . .

E pillanatban erős kalapácsütések hangzottak a kapun. A fejedelemsasszony, a ki máris látta, hogy fölösleges, tapintatosan bocsánatot kért, hogy eltávozhassek, megtudni, mi történik a kapunál.

Novogradszky mosolyogva válaszolt a király ömlengésére:

— «Fölségednek bizonyára elég hosszú és széles a birodalma; de egy mezei virág elültetéséhez nem kellenek mérföldek; elég egy picziny virágcserep. Tudok is egy szép villát Krakkó mellett» . . .

De a király nem felelt. Sietett az alkalommal élni; megszólította a szép asszonyt:

— «Ön az a hies Kaszperekné?»

Piros lett, mint a láng, egész a füle tövéig. Azt hitte, csúfolják. S most már ő is fölegyenesítette a darázs derekát kevélyre s fölszedte a két kezét parasztosan is csipőire:

— «Az vagyok, ragyogok. — szólt kihívóan, — ha épen tudni akarják. Hát aztán?»

A király zavarba jött az ily szokatlan modortól. Ez nem a Lecouvreur Adrienne bágyadt, langymeleg nyafogása . . .

— «Ön tetszik nekem, szép asszonyka», — szólt a király.

Kaszperekne fitymálva nézte végig:

— «De maga nekem ugyan nem! Hogy nem restelkednek ilyen meglett emberek ilyenről beszélni, ilyen helyen! . . .»

Novogradszky önkéntelenül felkiáltott:

— «Vigyázz a szavaidra! A királylyal beszélés, szerencsétlen!»

Kaszperekne rá nézett azokkal az álmatag, rejtelmes szemekkel Novogradszkyra; azután elnevette magát s egyet pattintott a két újjával:

— «Ezt teszik maguk bolonddá, de nem engem» . . .

S kezdte egész közömbösen felszedgetni az arany, ezüst tálakat, tányérokat az asztalról.

Hanna grófnő visszatért.

— «Talán minket keresnek, grófnő?» — kérde a király.

— «Valaki a király nevében kér bebocsátatást!»

— «Az én nevemben? Hiszen én itt vagyok és semmi parancsot sem adtam ki. Ugyan menjen Novogradszky és tudja meg.»

A rendőrfőnök a kapuhoz sietett.

— «Ezer villám! Ön az ördögös ficzkó, Strang!» — kiáltott fel a rendőrfőnök meglepetve, miután egy apró emberke gurult be a kapuajtón, valóságos nyúlfejjel s kicsiny, mélyen bennülő serétszemekkel.

— «A szimat hozott, nagyságos uram.»

— «Miféle szimat? Engem szimatol ön, vagy?» . . .

— «A hamis pénzt uram.»

— «De hisz én önt Varsóba küldtem a borkereskedőt tanulmányozni. Mért nincs ön most Varsóban? Mit lábatlankodik itt?»

— «Mindjárt elmondom.»

— «Nos, hát beszéljen, de röviden. — Talált valamit?»

— «Semmit, vagyis alig többet. Csernyizky mindamellét gyanus jellemű ember. Kifürkésztém multját; már gyerekkora óta megvan benne a rossz vér. Sok szerelmi kaland, és csiny maradt fel utána» . . .

— «Mindnyájunk után, édes Strang», — szólt közbe a gróf csöndesen.

— «Tizenhat éves korában beleszeretett egy lovarnöbe, miss Rollyba, s megszökött vele, az apja tárczáját is magával vive, Milanóba, ott mint clown, később mint műlovar, komédiázott, mig miss Rolly bele nem szeretett egy fiatal marquisba és a faképnél nem hagyta.»

— «Mindennapi történet», — szólt Novogradszky ásítva.

— «Különb az alma nem messze esik a fájától, — folytatá az ügynök. — Az apja is rossz csont volt; az anyja pedig épenséggel hirdhet viszonyt folytatott egy Kaszperek nevű lubló borkereskedővel.»

— «Hm! — szólt közbe a rendőrfőnök. Hát aztán, kedves Strang?»

— «Ezek régi dolgok és talán ide sem tartoznak. A fiú haza került Milanóból és egy bizonyos Jablonszka Máriaiba szeretett bele halálosan.»

— «Ördögöt! — kiáltott fel élénken a gróf. — Csak folytassa Strangescskám, folytassa!»

— «Az öreg nem engedte elvenni. Egy ízben e miatt kést fogott s szobáról-szobára kergette.

Kerüld a' hű el bízottságot, s ha majd
a' sósnak kedvese néha talán tarsad felett
hi' tünnet, soha ne érved vilók av; hanem fi-
ved és szeresed köztől maradjon. Használd a'
sósnak adományait magad' is ember társaid' javi-
ra, de soha vípra ne elj aróttal árvaslánot lá-
rára vagy belpontására. Önted a' gúnyát is
elmérségnek kis éte fegyveréül érekenyen sósoni
másolat: a' bízavó kacagás, mely el mérségedes
sütere, csak hamar elhangzik, de az érekenyen
süetnek kibelében vípra mára a' keserűség, s hű
ságot pillanatnyi diadalár márnak fájdalman.
S el veszett keserűvel aván ráidá lottad.

Kerüld az irigységet. - Másol' jelölésjei
örsönül. Sedgáljanak néked is nagyobb sórga-
lomra, de boldogodni másol' szerencsjein. Gyü-
lödni a' dolgot, léte el émi képes nem valót,
oly mérges feléje az emberi kívnak, melyről
minőten jobb ember isőrit. Az irigység ön
magában hordja már bűntetését, mert az irigy-
nek minden öröme keserűséggel van vegyve,
s őt magát az indulás kör gyűlölvéjnek öté
gyáva teszi.

Kerüld a' lünyelműséget. Magad'
nak is másolnak sőt tal sőt, és sőt tal cizéte
nyebb ére olozhatve lünyelműségtől, min a' mit
sőt tal a' leg jobb akaratú is kélye hozni képes
volnát. - Ne izz lünyelmi jütel a' sós adomá-
nyival, magad' érederével; másol' örömeivel s
boldogságával. Idős, vagyos, és egészséges lünyel-
műleg ne vesztess, mert a' mi ezébből ifju-
ságotban megfontolást nélkül el jecse lez, az
min vípra hozhatatlan vesztéséget fogod faj-
dalmason érezni, s sőt tal meg sőt tal kistó
majaidban.

Kerüld a' kenyéveset, s munkástan éle-
tet. - Ha ifjúságodban a' munkás megfőtöl el

Tednek

a kalapácsütések hangzottak
nasszony, a ki máris látta,
intatosan bocsánatot kért,
megtudni, mi történik a ka-

solyogva válaszolt a király

bizonyára elég hosszú és
de egy mezei virág elülteté-
mérföldek; elég egy picziny
is egy szép villát Krakko

elett. Sietett az alkalommal
szép asszonyt:

Kaszperokné?
A láng, egész a füle tövéig.
S most már ő is fölegyene-
rekát kevélyre s fölszedte a
n is csipőire:

gyogok. — szolt kihívóan,
arják. Hát aztán?

ött az ily szokatlan modor-
ouvreur Adrienne bágyadt,
sa ...

akem, szép asszonyka, —

álva nézte végig:
em ugyan nem! Hogy nem
tegett emberek ilyenről be-

...
éntelenül felkiáltott:

zavaidra! A királylyal be-

! —
ézett azokkal az álmag,

Novogradszkyra; azután
yet pattintott a két újjával:

aguk bolonddá, de nem en-

özömbösen felszedegetni az
tányérokat az asztalról.

szatért.
keresnek, grófnő? — kérdé

ály nevében kér bebocsát-

ben? Hiszen én itt vagyok
sem adtam ki. Ugyan men-

s tudja meg.
zaphoz sietett.

! Ön az ördögös ficzko,
t fel a rendőrfőnök megle-

apró emberke gurult be a
nyúlfejjel s kicsiny, mélyen

skel.
ott, nagyságos uram.

at? Engem szimatol ön,

zt uram.

nt Varsóba küldtem a bor-
nyozni. Mért nincs ön most

tlankodik itt?
ondom.

éljen, de röviden. — Talált

ysis alig többet. Csernyizky
s jellemű ember. Kifürkész-

zerekkora óta megvan benne
relmi kaland, és csiny ma-

k után, édes Strang, —
söndesen.

s korában beleszeretett egy
llyba, s megszökött vele, az

agával vive, Milanóba, ott
mint műlovar, komédiázott,

bele nem szeretett egy fiatal
marquisba és a faképnél nem hagyta.

— «Mindennapi történet», — szolt Novo-
gradszky ásitva.

— «Különben az alma nem messze esik a
fájától, — folytatá az ügynök. — Az apja is

rossz csont volt; az anyja pedig épenséggel hir-
hedt viszonyt folytatott egy Kaszperok nevű

lublói borkereskedővel.
— «Hm! — szolt közbe a rendőrfőnök. Hát

aztán, kedves Strang?»
— «Ezek régi dolgok és talán ide sem tartoz-

nak. A fiú haza került Milanóból és egy bizonyos
Jablonszka Máriaiba szeretett bele halálosan.»

— «Ördögöt! — kiáltott fel élénken a gróf.
— Csak folytassa Strangocakám, folytassa!»

— «Az öreg nem engedte elvenni. Egy izben
e miatt kést fogott s szobáról-szobára kergette.

zardába idegent, csak a fej-
delmével. Két kérdést kellett intézni a kis nyi-
lason át s az arra adott feleletet megvinni a
fejedelemasszonynak.

— «Ki vagy?» Ez volt az egyik kérdés.

A kapus a kémlelő lyukhoz tette a fülét, az
idegen a száját.

— «Hát nem ösmersz?»

Laurentius köhécselt egyet, azután újra ki-
szólt kedélyesen.

— «De bizony, mintha láttam volna már a
fizionomiádat valahol.»

— «A pénzeken», — sügta az előbbeni hang.

A mire a páter kétségbeesetten ütött a saját
homlokára (kicsi hája, hogy agyon nem ütötte
magát) s remegő kezekkel nyitotta ki a kapu-
ajtót.

— «Parancsoljon, királyi felség!

Olyan szép színű húsa volt, mint a barack-
virág.

A király elbódult a nézésére. Hát még az a
fehér nyaka, igéző mélyedéseivel, édes rejtélyes
gödreivel, vonalaival! . . . Mert a nyakát is mez-
telen hagyta a nagy hőségben, de csak kis da-
rabon.

— «Milyen nyak!» mondá halkán, jelentőség-
teljesen Novogradszky.

A király fölhörpintett egy pohár spanyol bort.
Megcsillant a szeme. (Nem csoda, hiszen már a
negyedik pohárnál van.)

Kocintott a fejedelemasszonynyal, aztán
visszasügta Novogradszkynek:

— «Adnék egy mérföldet a birodalmamból,
ha még láthatnék belőle egy arasznyit . . . Egy
arasznyiért egy mérföldet!» . . .

Ha egy szolgájuk, bizonyos Kromov Szaniszló, utjába nem áll, megölte volna.»

— «Hogy néz ki ez a ficzko?»

— «Magas, vállas, daliás, piros, egészséges, a ballábára sántít. Szép, harmincz éves ember.»

— «Nős?»

— «Igen. Kibékült az apjával, annak a kedve szerint nősülvén.»

— «S mi lett a Jablonszka Máriával?»

— «Azt ama Kaszpereknek a fia vette el, a kiról előbb szólottam.»

— «Jó, jó, — vágott közbe a rendőrfőnök. —

De a hamis pénzeket sehol se látom e nyomon.»

— «E nyomon én sem. De a semmiből lesz a valami. Csak tessék engem meghallgatni.»

— «Hogyne haligatnám meg!»

— «Ezeket kifürkészve, tanulmányozás alá vettem Csernyizkyt. A borüzletet alig folytatja, sőt az rosszul megy s mégis hihetetlen összegeket pazarol. Élete rejtélyes. Hol eltűnik, hol előjön; senki sem tudja, merre jár... Vigyáztam háza környékére, megösmérkedtem cselédeivel, megnéztem náluk minden pénzdarabot, a mi a házból kimegy, de az mind igazi pénz»...

— «Persze! Mondtam én annak a tökfilkó Kozanovicsnak.»

— «Még ez sem volt elég. Egyik emberemet (mert négyet kaptam rendelkezésemre nagyságodtól) megbíztam, hogy mindenütt utána járjon, mint az árnyéka, kivált a kirándulásain. Ez az ügyetlen ficzko kísérté is egy nagy darabon; de itt a Szepességben valahogy elvesztette. Kedvetlenül kullogott vissza, de egy fontos hírral, hogy a falvakon, a merre jött, a lakosok hamis aranyakat találnak az országúton. A hír megkapta figyelmét. Ez nem lehet egyéb, mint hogy nagy mennyiségű hamis pénzszállítmányt vihettek keresztül a falvakon s az edény vagy zsák kilyukadt útközben. Nini Strang, ez valami! Ezt neked meg kell tudnod. Egy percet sem volt szabad vesztenem. Utra kelttem embereimmel és megtaláltam a nyomokat. Egy szállítmány hamis pénz érkezett a Szepes-ségre, semmi kétség. A kihullott aranyak elvezettek faluról-falura, míg végre itt vagyok.»

— «Hát hogy tudta, hogy engem itt talál?»

— «Nem is sejtettem.»

— «Hát akkor mért jött ide?»

— «Hogy megmottozzam a kolostort.»

— «A kolostort?» — dadogta a rendőrfőnök.

— «Igen, mert semmi kétség, hogy a hamis pénzszállítmány a kolostorba érkezett.»

A rendőrfőnök a Strang füléhez hajolt:

— «Pszt, lassabban beszéljen! Itt van a király. Mindent abba kell hagyni. Kivülről azonban szemmel tarthatja a zárdát.»

Ismét megszólalt a kalapács, kip-kop, kip-kop, egyre türelmetlenebbül, élénkebb csattogással. — «Szörnyűség! Már megint háborgat valaki! Micsoda zárdá ez?!»

A Strang apró szeméi világoltak, mint a Szent-János-bogar.

— «Fejlődik benne valami. Az bizonyos, fejlődik valami.»

— «Ön talán csak képzelődik?»

— «Nem, nem hiszem.»

A kapu még egyre döngött, szinte azt lehetne hinni, hogy összeroppan.

— «A patvarba is, nézze meg azt a vén kapust, mit csinál, mért nem nyitja ki? Isten önnel, Strang. Legyen okos és tapintatos. Én most már visszamegyek ő felségéhez.»

Strang a kapus páholyához sietett; de bizony a páternak nagy oka volt a kaput fel nem nyitni. A király asztaláról a maradék borok mind ő hozzá kerültek és leütötték lábairól. Csuháját levette a nagy melegben, végig terült a deszkalóczán és hortyogott. Ő miatta ugyan ott kalapálhat az idegen, a mennyit neki tetszik.

A hajó előrése a sárkányfejével.

A hajó hátsó része a jobboldalon levő kormánynyal.

«VIKING», A NORVÉGIÁBÓL A CHICAGÓI VILÁGKIÁLLÍTÁSBA MENŐ VITORLÁSHAJÓ.

Krisztianiai fényképek.

— «Emerenzia, — hörgé álmában, midőn Strang megrázta, — ne legyeskedj velem, ne incselkedj. Hiszen tudod már, hogy semmit sem érek.»

Strang belátta, hogy itt legokosabb felhuzni a csuhát, lekasztani a kulcsot, kiinni a maradékok maradákeit és végezni az idegennel.

Kicsoszogott, lehetőleg az öreg járását utánözva s kinyitotta a kapuajtót félig. Magas, dőlczeg férfi állt a kapunál, fehér lovának a kantárját fogva a balkezében. Strang azonnal ráösmert s szíve hevesebben dobogott.

— «Mit akarsz, testvérem az urban?» — kérdé tőle fojtott, alázatos hangon.

— «Okosan akarok veled beszélni.»

— «Mind a két fülem ki van nyitva», — felelte az ál-barát közömbösen.

— «Hoztakide a múlt betekben egy asszonyt?»

— «Mit? Kit? Nem hallom.»

— «Ám azért nem hallok, mert csak a két füled van kinyitva, de nyisd ki a két tenyeredet is.»

A kapus együgyü arcot vágott, behunyta a szeméit ajtatosan és kinyitotta a tenyereit, mire a jövevény tele öntötte mind a kettőt aranyakkal, azokkal a rossz aranyakkal, a miket utközben beváltogatott. Elég jók lesznek a barátoknak. Strang róka szeméi szikrákat szórtak örömben, a mint lopva az aranyokra sandított.

— «Látom, hogy jó járásban vagy, testvér. Segítenék is rajtad, de semmit sem tudok, mert én csak mint kiségitő nyitottam ki most a kaput. Hanem várj egy kicsinyt, mindjárt fel le-szesz világosítva.»

A kebelebe nyúlt és egy kis sipot előhúzva, belefűjt.

Egy szempillantatig sem tartott. Megmozdultak a közeli bokrok s három fölfegyverkezett rendőr csörtetett elő:

— «Lépre kerültél, Csernyizky Mihály!» — kiáltá a kis ember, a csuháját levette. — «Kötöz-zétek meg!»

Nagy érdeklődést keltett a Csernyizky-féle pénzesináló banda pöre messze földön, mert egész Krakóig, sőt Szent-Pétervárig elnyúltak a szá-lai. Több, mint egy mázsát nyomnak a pöriratok a varsói levéltárban. Hatvanöt személy volt belekeverve (ezek közt kilencz nő); de a mi krónikánkra nézve teljesen közömbös, hogy mi mindent fecsegtek össze a vallomásaikban. Egyetlen érdekes pont a Csernyizky vallo-másában, hogy miként lépett erre a végzetes utra. Apja, a ki ellenezte, hogy a szegénysorsú Jablonszka Máriát elvegye, felbízta, hogy bátran följebb veheti szeméit, mert a pinczében egy hordó aranya van. Ez adta a fiúnak az ötletet, hogy hamis aranyakat csináljon s apja jó aranyait ezekkel cserélje ki. Először csak a szegény öreg bolondítására verettek az aranyak (egy krakkói pinczében volt a műhely); később aztán megtetszett a kalandor-ter-mészetű Csernyizkynek a jövedelmes és veszélyes foglalkozás, — kivált mikor az arannyal telt hordócskát (melynek az alján még igazi aranyak is voltak) a lublói Kaszperek ellopta. Így lett egy ki-ágazó banda fejévé, stb.

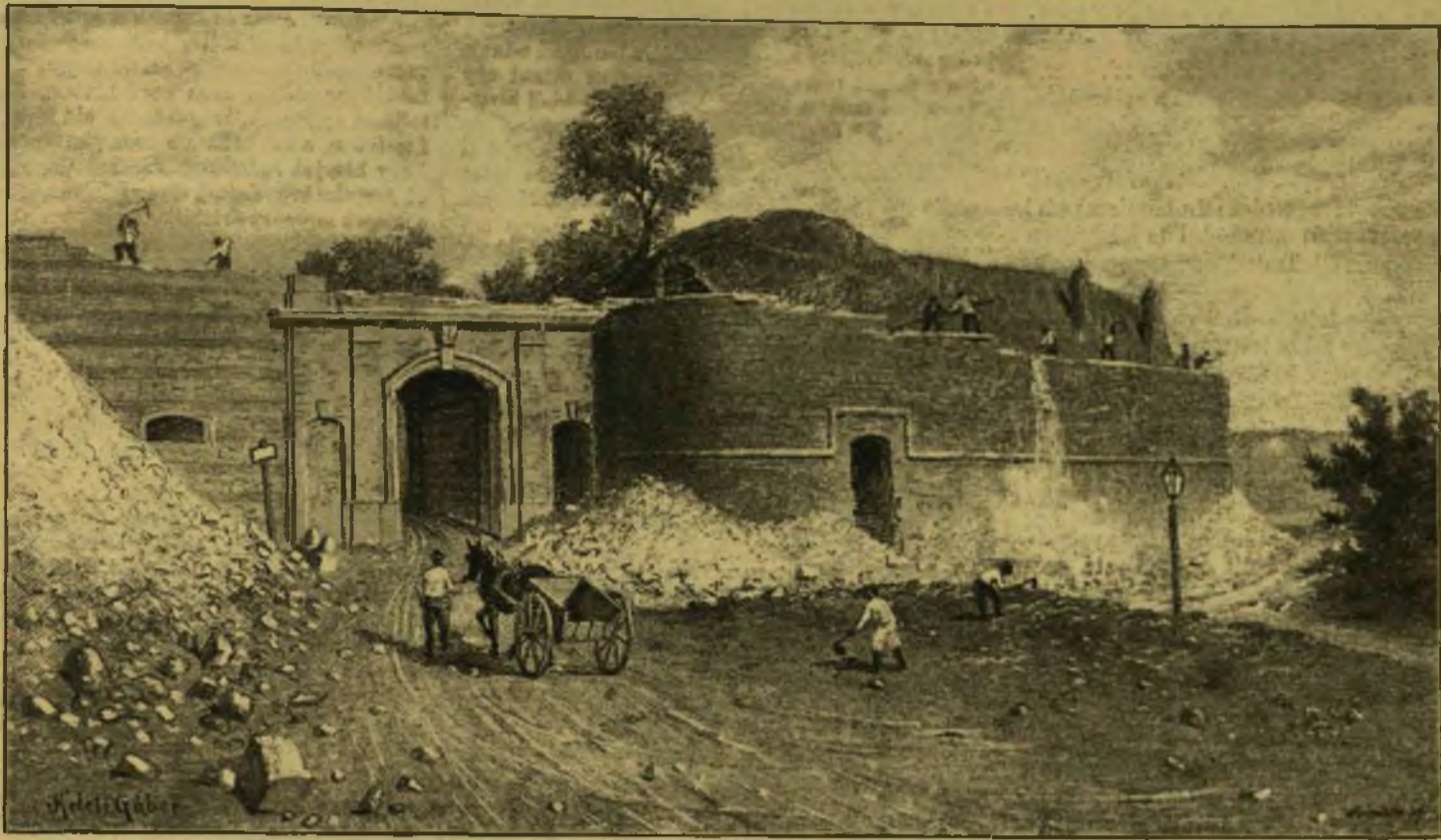
Az ítélet, mely 1720. nyarán hozatott, pallos általi halálra szól a nyolcz főczinkosra nézve. Természetesen ezek közt volt Csernyizky is.

Roppant tömeg nézte a kivégeztetést a piacon; ezek közt idegenek is Lembergől, Krakóból. Ott ült mindjárt az első sorban egy emelvényen gróf Novogradszky, Lubomirszky Tivadar sztarosztával beszélgetve.

Egyszerre megkondult a toronyban a lélekarang; hozták a vódlottakat, mindeniket egy-egy pap karoufogva. A sztarosza izgatottan ugrott fel, háta megborzongott, szeméit vér borította el.

— «Kaszperek Mihály!» kiáltott fel önkéntelenül.

Csernyizky meghallotta a nevet s hetykén, kihívóan nézett arra felé, a honnan a hang jött.

A FEHÉRVÁRI-KAPU LEBONTÁSA.

Novogradszky megrántotta a sztároszta kabátját.

— «Ülj le! Mit akarsz?»

— «Istenemre mondom, — szólt a sztároszta, — ez a ficzko tökéletes mása a lublói halott embernek, a kiról neked egyszer szólottam. Ha nem sántitana az egyik lábára, meg mernék esküdni, hogy az.»

— «Ez a főczinkos, Csernyizky Mihály,» — felelte Novogradszky.

— «Soha életemben ilyen hasonlatot! Még testvérek között is nagy ritkaság.»

A rendőrfőnök titokzatosan mosolygott.

— «Hátha úgy is van, hogy testvérek; ha nem is egy anyától, de egy apától.»

Hova tovább nézegette a sztároszta, mind jobban-jobban rája ismert; fölkel a helyéről és leszállt a vádlottak közé.

— «Ön ismerősnek látszik nekem,» — szólt halkán, a Csernyizky karját érintve.

Csernyizky megfordult és cinikusán fölczagott:

— «Meghiszem, sztároszta, hogy ömersz. Egy jó pecsenyétől kergettelek el, ugy-e?»

A sztároszta hanyathomlok rohant vissza Novogradszkyhoz.

— «Hamar, hamar, kedves barátom, függesszed fel, akadályozd meg, kérlek, a kivégzést! Én egy nagy dologra bukkantam rá. A Csernyizky vallomása nem teljes. Itt egy óriási eset fog még kiszülni; ez az ember járt Lublón a holt Kaszperek képében... Semmi kétség... Ő maga is beismeri.»

A rendőrfőnök vállat vont közömbösen.

— «Mire való volna az? Így is lefejezik, úgy is lefejeznék. Sem mi nem nyernénk semmit, sem ő nem vesztené már semmit. En megegyedem, hogy így lehetett. A ficzko ott találta a szép szeretőjét s tetszett neki a kísértet szerepe

A VÁRODAL SZABÁLYOZÁSA A BASTYA LEBONTÁSA UTÁN A KRISZTINA-VÁROSI RÉSZEN.

MUNKÁLATOK A KIRÁLYI PALOTA ÚJ ÉPÍTKEZÉSÉNÉL. — Keleti Gábor rajzai.

mikor ti a megholt Kaszpereknek néztétek. Valóban ez volt a legkényelmesebb mód az ő helyzetében, hamis pénzeket terjeszteni. S az asszonykának is inyére lehetett a játék»...

— «Nagyszerű! — lelkesedett a sztaroszta. — Nem, nem engedhetem. Megyek, közlöm az államügyészszel.»

A rendőrfőnök lefogta, leültette erőszakkal.

— «Ne légy ostoba, kedves Lubomirszkym! Semminek sem szabad kitudódní (s jelentősen kacsintott a szemével). Tudod, az asszony miatt. Az asszony igen csinos portéka, — hiszen tudod (Lubomirszky piros lett), — hát rátette a kezét valaki (Lubomirszky fehér lett). Az asszonyt idézgetnék, a világ számára kerülne... Hát csak ül veszteg, barátom! — De úgy is későn lenne. Nézd, nézd, éppen most viszik a vérpadra!... Milyen merészen lépked a gazember!... Maga vetkeződik... Ejh de hatalmas vastag nyaka van! Hopsza, egy, kettő, három! Megvan; legurult! Bravo mester! Ez a krakkói hóhér kutyagyerek!»

— «Az ám, az ám, — szólt a sztaroszta szarakoztan, elkapva tekintetét a Csernyizky legurult véres fejről. — De mondd csak, ki tette a kezét arra az asszonykára?»

— «Hajolj ide jobban; majd belesugom a füledbe.»

A hogy utoljára beszélgetett Matuska urammal azon a szomorú éjszakán, senki sem látta többé Kaszpereket Lublón. Jól megmondta a Bercesényi boszorkánya: «Ha azt akarjátok, hogy a madár vissza ne térjen az eresz alá, a fészket kell elpusztítani.» Kaszpereknek végték eltűnt; Kaszperek sem jött többé vissza soha. De iszen okos asszony a Pirityi Panna. Meg is küldték neki a száz ezüst tallért, a mit ígérték, s a Piroska lakodalmára a két legszebb tehenet a nyájából, az egyiket bornyastól. Maga Pavlovszky uram volt a násznagy, a mikoron is jókedvre szottyantván a boszorkány, olyan valamit mondott a lublóiaknak, hogy bűvös fűvek erejével és a Béliál ördög segítségével ő tartja fogva Kaszperek elkárhozott gonosz lelkét. Ott vezekli csinyjeit, bűneit a sárosi vár egyik bezárt tornyában, fehér lova farkához kötve. A paripa is együtt bűnhődik vele. Minden három évben leszakad a «Palkó» farkából egy szőrszál. Mikor az utolsó szőrszál is leszakad, akkor Kaszperek megint felpattanhat a hátára...

Hát ez bizony igaz lehet.

Azért csendesesen, gyerekek, jók legyetek, a mamának szót fogadjatok, mert ki tudja, hátha már csak az utolsó lőszőr tartja Kaszpereket... s mindjárt itt teremhet.

Huh, csattog is valami ott künn a levegőben. Talán a lovának a patkói!

A KASZPEREK-LEGENDA FORRÁSAI.

Bél Mátyás 1723-ban megjelent Prodomusában hallomás útján jegyezte fel a történetet ekképen:

«Lubló városa gazdag és tágas, s a heti és nagy vásárok, valamint az egyházi bucsúk tartására alkalmas és látogatott hely. Ezen városban, a mint hallottam, az 1718-iki esztendőben oly csodadolog történt, a mely megemléstére méltó. Egy Gasperek nevű, közhiedelem szerint nem egészen tiszta jellemű kalmár váratlan halállal múlt ki. Alig hogy eltemették, körüljárni, és ugyanazon öltözetben, melyet életében viselt, övéhez is látogatni kezdett. És a látszat nem csalt, mert a városbeli utasokat fényes nappal is szörnyű módon bántalmazta, a szolgálókat, a mezei

munkásokat megtámadta, a város házait fölgynujtotta, s a mi szinte hihetetlen, hogy feleségével is érintkezett és pénzét az adósktól elvitte, hitelezőinek pedig megtérítette a tartozását. Mindennemű csinyje után a dolgot végre oda vitte, hogy az ottani nép ünnepélyes szokása szerint, holttestét a sírból kivették, lefejezték és elégették. Igaz-e vagy valótlan, de az állandó hír tanúsítja, hogy ásóval leütött fejéből vér patakzott. Miután a halottat a babona nem csekély hibája nélkül elégették, ismét új tűzvészszel büntette a várost ezen gonosz kísértet. Sokan azt hitték, hogy az ördög maga rejlik az emberi alakban, s hogy ő mérte rídjuk azon csapásokat; mások ellenben, a kik a kísértetekről szóló történetekben kételkedtek, álcázóznak képelték. Legyen egyébiránt mindez akár való, akár mesebeszéd, én azért emlégettem, hogy az emlékezet számára el ne veszeszen.»

A «Liber actorum» című kodex (melyet Mikszáth is említ) s melyet Lubló városa levéltárában őriznek, a következőkben írja le a Kaszperek esetét (Vilisinszky Ferencz városi jegyző, Kaszperek Mihály kortársának sajátkezű írása).

«Kaszperek Mihály lubló polgár és borkereskedő 1718-ik évi febr. hó 28-án hunyt el Lubló városában, teljes öntudattal, s a halotti szentségek ájtatos fölvétele után. Nyomban eltemettetése után (mint polgárt egy templom mellett sír illette meg) kísértet járt a megholt képében az alvó emberekhez, ütögetve, harapdálva, fojtogatva őket, sőt később mezőkön és réteken, utakon és kocsamátkban, világos nappal is megtámadta a járókelőket. A kísértet holttest elégettetése után sem szünetek meg e rémdolgok; néhány hét alatt tizenötöször pusztított a tűzvész nem emberek keze, hanem a megholt «phantasma» által fölgynujtva. A város lakói ez időben nappal keveset, vagy éppen semmit sem dolgoztak, igazán úgy jártak, mint az örültek, minden házban egész éjjel a lámpa fénye mellett örökké virrasztottak. A gyakori tűvész idején minden holmijukat a város piacára hordozták, és szabad ég alatt hálaltak. A kísértet pedig nemcsak a mi városunkat, hanem más vidékeket, sőt más országok népét is nyugtalanította ekképen. Hasonló rémdolgokról sem krónikáinkban nem lehetett addig olvasni, sem idősebb emberek szájából hallani, s azért azt hisszük, hogy minket az egész város bűnei miatt, isteni végzet sújtott.»

Ennyit mond a bevezetés.

Egy Hertely nevű szolgálégy volt az első, ki a kísértetet éjjel, márcz. 1-jén, a temető ajtajában látta s erre annyira megijedt, hogy elig-alig tudott hazamenni. A márcz. 26-iki általános kihallgatáson már egész serege jelentkezett a tanuknak, férfi és nő, pór és polgár egyaránt. Valamennyiök vallomása egyformán hangzott. Nyomban a lefekvés után valami hideg tárgyat éreztek a testükön, mely ütötte, harapta, fojtogatta őket. Mindegyiknek hol a kezén, hol a nyakán voltak látható sebei. Ha segítségért kiáltottak s gyertyát gyújtottak, eltűnt a gonosz lélek. Pavlovszky Kristóf nevű polgár meg is fogta azt a sötétben, és birokra kelt vele. Mindezt esküszóval erősítették.

«Obviando his terroribus» két görög szertartásu pap mondotta az exorcismust a halottra. De ez mit sem használt.

Ápril 15-én új tanukat hallgattak ki a kurián. Hatan jelentkeztek összesen, köztük egy Zavadszky nevű obgarti lakos, a kit Kaszperek útjában megtámadott. A földhöz vágta és szakállát tépte. A nagy lármára odasiettek a közeli mezőn dolgozó szántóvetők s kisegítették őt Kaszperek kezei közül, mire ez hirtelen eltűnt. A jelen volt Salgovicz András, városi «frumentator, pro meliori fide et documento» szintén tanuként szerepelt. A legtöbb ember látta a kísértetet és fölismerete benne a vörös ruhába öltözött Kaszpereket. Még az nap hivatalosan bontják föl a sírt. Testét annak találták, a minőnek a mondásban leírják: mintha nem is halottá lett volna. Ujjai közt hajszálok, ruháján vérfoltok.

Erre két lubló polgárt: Maczkó Jakabot és Jozeffi Jánost Krakkóba küldötték a püspökhöz, Szembeck Mihályhoz intézett aláíratos levéllel, a melyben esedeznek: hatalmazza föl a lubló papot a halottnak sírjából való kivételére. A levél eredetije a püspök lengyel válaszával együtt a kodex lapjai közé van varrva.

Apr. 24-én hazatértek a kiküldöttek, a püspöki felhatalmazással együtt. Maczkó Jakab írásban számolt be, mi szintén a kodexben foglaltatik.

«Ápril 26-án korán reggel kivitték a megboldogult Kaszperek Mihály tetemét a Szt. János temetőjéből a határban levő kovanyeczi megyére, és itt nagys. Kozsanovicz Felicián Antal, szepesi kormányzó és Lubló várának parancsnoka jelenlétében sok ember láttára megvizsgálták, s csodálattal, bámulattal látták, hogy holtteste a legírsebb, legvirulóbb és legkövérebb, annyira, hogy élő ember testét sem lehet szebbnek képzelni, a mi még az nap koporsójával együtt egy összerakott nagy máglyára tetetván, üszkőig elhamvad. Közel két óráig, nehezen égett. Az elégettetés tartama alatt a következő jelek mutatkoztak: a jobb lábát a magasba emelte,

s azt leeresztvén, bal lábával viszont tette, végre béka módjára brekegés hallatszott a tűzben».

A holttest lefejeztetéséről, a mint látjuk, egy szót sem említ a kézirat. De vére mégis folyt, a mikor a városi tanács parancsára szívet vágta ki, melyet egy faedénybe zárván, azon erős hitben, hogy bajukon teljesen segítenek, trágyadomb alá rejtettek. Onnan fitestvérei, a kik többször azon panaszszal álltak elő, hogy bátyjuk holttestét minden jog nélkül égették el, testvéri kegyeletből elvették a szívet rejtő edényt, s magok számára őrizték.

Kazimirszky István őrtálló katonának, Kadarszky János polgárnak, s másoknak is «vörös kalpagban, kék dolmányban, vörös nadrágban, és sárga sarkantyús csizmában jelent meg. Jobb kezében ezüst fogantus botot tartott».

Egyszer az erdő alján fát szedett egy öreg asszony, mikor a sűrűben sajátzerű zörejt hallott. Odatekin-tett és Kaszpereket vette észre, ki fehér lován üldözni kezdte. A lejtőn lefelé hempergett lovával együtt, és pedig úgy, hogy majd ő, majd a lova került alá.

Következik a gyakori tűzvészok terjedelmes leírása, a melynek okozója mindig Kaszperek. Részletesen írja le a május 6. és 25-diki, jun. 5., 8., 9., 12. és 14-diki tüzet. A megholt fitestvérei időközben eskü alatt mondják ki: hogy bátyjuknak tudomásuk szerint sohasem volt varázsgyűrűje, sem más csodaszerszáma. Özvegye: Mária is esküszik, hogy férje életében sohasem üzött ördögi mesterségeket, házában egyáltalában nem jelent meg, csupán a nyáját zavarta meg egyszer.

«Ubi humana deficiunt, ibi divina incipiunt auxilia». Ezen jelszóval intéz a város tanácsa jun. 20-ikán levelet a zaklicsyni kolostor gárgyánjához. Jun. 27-én a zaklicsyni kolostorból Innocentius atya egy pap társával Lublóra küldetett. A két pap meggyújtotta a passiógyertyát, s ünnepélyes exorcismusában, körmenettel és szentelt vízzel, tömjénfüsttel és szentelt sóval tisztította meg a város házait. Mindezek dacára újból dühöng a kísértet, jul. 8-án újból fölgynujtja a várost, s a város háza, sőt maga a templom is a lángok martaléka lesz. «A vármegye urainak ekkor, mikor a gyakori tűzvész miatt a város romhalomná lett, észökre jutott, hogy a halott örökösének a birtokában van még azon edény, melybe a megboldogult bátyjuknak: Mihálynak kihantolása alkalmával a szívet zárták. Ezeknek meghagyták, hogy a kis lakattal bezárt edényt a város házára hozzák, a mit a nép tanácsára meg is tettek, hogy a kísértetnek ne legye több ereje és tartalma az embereket bántalmazni. Erre az urak meghagyták és megparancsolák a sírásónak, hogy e tárgyat mindenestül hamvaig égesse el a kovanyeczi megyén. És így az isteni harag hatalma és szigorúsága után, ezen időtől fogva akadályozva lett mérgében a kísértet, úgy hogy többé nem ártott az embereknek. A mitől minket és utódainkat az Úr isten óvjon!

Egyéb változatai is keringtek a Kaszperek-legendának a Szepességben, de csak a nép száján. A mesélgető dadák fantáziája ember-öltőkön át egyre mélyebben mártogatta be Kaszperek alakját a tündér- és boszorkánymesék tavába, mármár leázott róla minden földi réteg, mikor végre a Mikszáth tolla mint valami varázslat hozzányúlt s újra visszaállította azzá, a mi volt: embernek.

HONNAN VETTEM KASZPEREKET?

Az olvasóktól időközben sok mindenféle levelet kaptam, a mi megtiszteltelő jele az érdeklődésnek. Itt-ott figyelmeztetnek egy s más körülményre, a mire nem gondoltam. Egy a földrajzban járatos olvasó azt írja, hogy Kaszpereknek az apja mint borkereskedő nem lehetett összeköttetésben Szent-Pétervárral, mert azon évben Szent-Pétervár helyén még egyetlen ház sem állott. Hát az bizony nem lehetetlen. De baj-e az? Hiszen itt a «Szent-Pétervár» szó csak bizonyos messzeséget jelent.

Egy másik, szerelmi cselszövényekben járatos hölgy olvasó «Erős» Ágost király viszonyára hívja fel figyelmemet, s azt mondja, Königsmark grófnét kellett volna szerepeltetnem Lecoureur Adrienne kisasszony helyett, mert azt jobban szerette ő felsége. De hogyan tudhasam én azt? És jóhiszeműleg jártam el, mert én Lecoureur kisasszonyt szerettem jobban. De a legtöbb levél azt kérdezte, honnan vettem a Kaszperek-historiát? Minek fejeztem már be? Kivált a szép Kaszpereknek sorsát szeretné még tudni a közönség.

Hogy mindezekre némileg megfelelek, öszintén bevallom, hogy Kaszperekért nagy kár, sokat vesztettem vele, mert a Kaszperek, mint külön kísértet volt alkalmazva a gyerekeim mellett; egy peaztonka, egy nevelő és egy kísértet —

pláne Rákóczy-korabeli kísértet (a mi még Thalynak is tetszenék).

Kaszperék Mihály urammal, ifjabb Matirko Bertalan «Egy szépeességi népmondáról» szóló igen csinos értekezése ismertetett meg, mely a Liber actorum és a nép szája után készült.

A legenda, mely a Szépeességben ma is él (de persze a Csernyizky-féle rész nélkül) megtetszett nekem, elmondtam otthon a gyerekeknek s azoknak kis szívében megfogant a borzadály és a félelem a hatalmas Kaszperektől, ki a ház tetejéről nézi saját elégettetését, ki visszájára ül fehér lován, a saját levágott fejét a hóna alatt hozva, s minden perczen itt teremhet.

Elég is volt elkiáltani, ha a gyerekek összeverekedtek egymás közt, vagy rosszakodtak: — «Jön a Kaszperék, jön a Kaszperék!» Nagy csönd lett. Összekuporodtak, meglapultak s fénylő szemecskéiket behunyták. A Kaszperék mindig hatott.

Igy volt ez vagy két esztendeig. Sok konfliktus, sok csetepaté történt az alatt a gyermek-szobában, de Kaszperék mindig lecsitította. Szinte kezdtem már hálás lenni a derék lublói borkereskedő iránt — a ki a nevelésben segítségemre van.

Ez a hála érlelte meg bennem a gondolatot, hogy leirom s átadom őt végre, a ki se a földben, se a mennyben nem talált helyet, ha nem is a halhatatlanságnak, de legalább a Singer-Wolfneréknek; végre hadd pihenjen; ott elég hely van a könyvpoleczokon.

Belefogtam az írásába, de mindjárt kiűtött a belvillongás, a gyerekek azt követelték, hogy az ő ujságjokban («Az én ujságom»-ban) legyen; hadd olvassák is hadd féljenek Kaszperektől a többi gyerekek is.

Végre is én győztem s Kaszperék a «Vasárnapi Ujság»-ba került. Mikor ezt irtam: a gyerekeknek nem volt szabad bejönni a szobámba, s ha megkérdezték, «mit csinál az apa?» az volt a felelet:

— «A Kaszpereket írja.»

Hol írja? Most itt írja. Most már meghalt, most már a sírját bontják, most már ott ül a pajtán . . .

Igy ment ez napról-napra. Apródonként megszokták Kaszpereket, megbarátkoztak vele, utoljára már valóságos családtagnak kezdték tekinteni.

Mikor az utolsó folytatást vetettem papírra, nagy herceze-hurcza támadt a másik szobában, beszéladok, hát a két gyerek, mindenik visszajáról ülve a falován, hátrafelé csapkod az ostorával, hogy a másikat megüthesse . . .

— «Ejnye mordizom adta — kiáltak fel. — Jön a Kaszperék!»

A mire elmosolyodik az Albert fiu s zajos örömmel ugrik le «Palkó» lováról:

— «No csakhogy gyün már. Mert eltettem neki a magaméból egy darab vajas kenyeret.»

Igy irtam meg Kaszpereket némi módosításokkal, kihagyva a mondából, a mi nekem felesleges, de semmit sem hagyva ki a hiteles jegyzőkönyvi adatokból. Most végre ezen is túl vagyok, — de a nevelő otthon felmondott, mert az új Kaszperekkel, a kiről lehámlott a titokzatosság, nem bírja tovább fenntartani a rendet.

Az elbeszélés megírásával tehát leráztam igéretemet — de nem a bokros teendőket, melyekhez most az járult, hogy új nevelőt és új kísértetet kell keresni.

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

«JÖN A KASZPEREK!»

MUNKÁLATOK A KIRÁLYI PALOTA ÚJ ÉPÍTKEZÉSÉNÉL.

Buda vára a függetlenségi háborúban állotta ki az utolsó ostromot. Az után megszünt erősség lenni. A várhegy párkányain körülfutó falak és bástyák csak egy hatalmas kerítésé törpültek, sőt jobban mondva csak a belső oldalukat betöltő természetes és hordott földtömegek megtámasztására szolgáltak, melyeket a főváros békés sétaterékké egyengetett ki s több izben fasorokkal ültetett be.

A több kilométernyi hosszú várfalnak épen az a része volt a legmagasabb és legszabályozatlanabb, mely a királyi palota telkeit és diridarab kertjeit dél és nyugat felől kerítette, támogatta. Ezek a falak már részben eltűntek, részben eltűnőfélben vannak.

Mikor ugyanis ezelőtt öt évvel elhatározott a szűknek bizonyult királyi palota kibővítése, s a kibővítésnek Ybl Miklóstól készített jeles terve Ő felsége tetszését és jóváhagyását megnyerte: kormányunk, a királyi meghagyásához képest, rögtön intézkedett, hogy az elfogadott építési terv foganatosítása azonnal munkába vétessék. Így a munka 1888 tavaszán csakugyan meg is indult. S mi lehetett más az első munka, mint rombolás?

Mintegy ezer munkás csákánya kezdte dönteni az ódon falakat a délnyugati szögletbástyától kezdve egészen a «Fehérvári kapu»-n túl eső «Zerge-lépcső»-ig, vagyis körülbelül egy kilométer hosszú vonalon. A mint aztán az annyi vértől áztatott falak egy-egy darabon eltűntek, nyomban ott termettek a rombolók helyén az építők, s mindenek előtt a leendő palotaszakaszokhoz vezető kigyó-út első szakaszát készítették el remek támaszfalaival együtt, hogy az alapozásokhoz kellő faragott követ, téglát s általában mindenféle szükséges anyagot a helyszínére lehessen szállítani. Csakhamar nagy arányokban kezdtek emelkedni az új főépület hatalmas falai, melyeknek faragott kőből rakott alapjai két emeletnyi magasságra emelkednek ki a földből. Ez a stíl és kidolgozás tekintetében egyiránt pompás építmény a múlt évben érte el azt a magasságot, a hol már a voltaképeni palotafalaknak kell rája rakatniok. A palota öt emeletes lesz; így a roppant alapfalakkal együtt hét emeletnyi homlokzattal fog letekinteni az alatta terülő Krisztina-városra.

A már eltűnt régi várrészek közül a «Fehérvári kapu» és a mellette állott óriás kőbástya lebontása került legtöbb munkába és fáradságba. Az alagútnak is beillett tömör kapu roppant granithasábokból volt összeróva; de a bástya külseje is jókora faragott kövekből volt rakva. Nem is mindig boldogulhattak a munkások csákányokkal és más bontó eszközökkel; olykor-olykor robbantásokhoz is kellett folya-

modniok, melyek egy-egy ágyúdörgés morájával reszkettették meg a Krisztina-város levegőjét.

A «Fehérvári kapu» tulajdonképen két egymás mögötti kapuból állott. A külső újabb, a belső ellenben régebbi keletű volt. Emez ugyanis már a XVI. században is állott. Egyéb történeti adatokon kívül bizonyossága volt ilyen régiségének egy hatalmas faragott kőcozka, mely kívülről a jobboldali felébe volt beépítve s melyen 1540 évszám mellett Enyingi Török Bálint nevének a kezdőbetűi is be voltak vésvé. Ezt a követ most gondosan feszítették ki a helyéből, hogy a fölírásai meg ne sérüljenek, aztán pedig beszállították a Nemzeti Múzeum honi régiségei közé, hogy továbbra ott őrizzék.

A «Fehérvári kapu» és környékére vonatkozó két képünk közül az egyik a lebontás megkezdésekor ábrázolja a kaput, míg a másik kép azon földmunkálatokat láttatja, melyek a falaktól megszabadított tér szabályozására folytak. Ezen a szabályozáson itt főleg annak az útnak az építése látható, melyen egy részről Ő felsége fog járhatni a Vérmezőn tartatni szokott katonai gyakorlatok meg szemlélésére, más részről pedig a rendes kocsiközlekedés fog mozogni a Krisztina-város felől föl a várba.

A «Fehérvári kapu»-val átellenben egy szintén igen tömör kapu, a «Ferencz József kapu» állott, melyen a Duna felől az Albrecht-úton jártak föl a kocsik a Várba. Ma már ennek a kapunak is csak a helye van meg. Szépitési és közlekedési okokból lebontották s a helyének a kikövezését épen folyó hó 3-dikának, vagyis azon napnak a reggelére fejezték be, melyen régóta távol levő királyunk az egész ország nagy örömeire ismét haza érkezett budavári palotájába.

VÁRKASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

Francziából fordította HUSZÁR IMRE.

(Folytatás).

(19-ik közlemény.)

A pihenő után tovább folytatták utjukat a völgy ösvényén. Mindenek előtt egy meglehetősen nagy sűrűségbe jutottak, a hol a csapásnak nyoma sem látszott. Egyes helyeken mély vízmósásokra bukkantak, mert a Zsil nagyon gyakran kiárad az esős évszakban és a fölősege nagy zajjal és erővel elönti és posványokká alakítja át a körüllevő földeket. Ennek következtében utasaink nehezebben haladhattak előre és némi késedelmet szenvedtek. Egy órába került, míg ismét a Vulkán útjára jutottak és öt óra tájban keltek át a szoroson.

A Pleta jobb lejtőjén nincsenek olyan erdők, mint a másik oldalon, a hol Deck Miklós kénytelen volt fejszével vágni utat magának; de a grófnak és utitársának másféle nehézségekkel kellett megküzdenie. Mindenfelé kőomlások valának, melyek közt csak nagy vigyázattal lehetett járni; a talaj egyenetlen volt, itt-ott mély szakadékok tátongtak; az alapjaikon ingadozó sziklatömbök úgy tornyosultak egymásra, mint az alpesi vidékek «szerak»-jai; óriási szikladarabok, melyeket a lavinák a hegyek csúcsairól sodortak le, magasan felhalmozódtak egymásra; csupa zürzavar volt az egész környék a maga egész borzalmaságában.

E lejtő megmászása, ily körülmények közt, még egy órai nehéz utat kívánt. Valóban úgy látszott, mintha a kárpáti várkastélyt már a hozzáférhetetlensége is kellően megvédelmezhetne volna. És Roczkó talán azt is remélte, hogy nem lesz lehetséges legyőzniök az akadályokat. De csalódott.

A sziklák és horpadások zónáján túl, utasaink feljutottak az Orgall fensik párkányára. Onnét már sokkal jobban szemügyre vehették a várkastély körvonalait e sivár magányban, a melytől a félelem és rettegés évek hosszú sora óta távol tartotta a vidékbeli lakosságot.

1.

Vedd emlékül e könyvet atyádnak barátjától,
 a ki barátod neked is. Vedd emlékül
 e sorolat, mikor az éles könyvből merítve
 szeretet nyújt neked, s ördög meg lebledben
 azobnal tartalmát.

Fejlődni kezd már ifjuságot virág-
 szaka, s most veted meg orlócsé jöven.
 dömek alaját. - Te meg nem ismered az
 életnek komoly gondjait. Szüleidnek gyon-
 ged szeretete ajolva, intve, ólva, vezelve
 minden léteidet. s el simítja pályádnak
 göröngyeit. - Te meg minden erődöt gondolat és
 idődet szived' is kelled' te fejlődésere fordít-
 hatod, nem gátol abban semmi, csak akara-
 tod erős és tisztá legyen, nem kell semmi
 más nehézséggel küzdened, mint a mit ön
 magad' hanyagsága, vagy konyelniúsége göröd
 hetnek előbe. Igyekezzél legyőzni ezeket is,
 használd erőteljes ifjuságot minden óráját,
 hogy munka és szorgalom által erőt tehet
 s leged nevékedjenek, s ha majd egykor az éles
 komoly pályáján ön erőre szorultva, küzd-
 ned kell a sorsnak változékony szeszélye-
 vel, a kedves s szerencsének gyakran szü-
 tö mámorában s a balsorsnak gyakran
 leverő csapásai között, csüggedést nem ismer-
 ve, ingadozás nélkül járhasd a kötelepségnél
 s erőlesnek ösvényén!

Szüleid a legburgóbb szeretetnek
 boldogító érzelmeivel csügged rajad, s te
 vagy egyik tárgya szép reményeiknek. Ne
 enged, hogy ezen érzelmet hozzá egykor
 keserűség vegyüljön, ne enged, hogy ezen
 szép remények elenyészzenek. - A szüleid
 áldását, nem azon szívat, miha azok
 gyermekeik

DEÁK FERENCZ LEVELE EGY TANULÓ IFJUSÁHOZ.

Melléklet a «Vas. Ujság» 1893. évi 19. számához.

napjai két emeletnyi magasságra emelkednek
 ki a földből. Ez a stil és kidolgozás tekintetében
 egyiránt pompás építmény a mult évben érte el
 azt a magasságot, a hol már a voltaképeni
 palotafalaknak kell rája rakatniok. A palota öt
 emeletes lesz; így a roppant alapfalakkal együtt
 hét emeletnyi homlokzattal fog letekinteni az
 alatta terülő Krisztina-városra.

A már eltűnt régi várrészek közül a «Fehér-
 vári kapu» és a mellette állott óriás körbástya
 lebontása került legtöbb munkába és fáradság-
 ságba. Az alagútnak is beillett tömör kapu rop-
 pant granithasábokból volt összeróva; de a
 bástya külseje is jókora faragott kövekből volt
 rakva. Nem is mindig boldogulhattak a munká-
 sok csákányokkal és más bontó eszközökkel;
 olykor-olykor robbantásokhoz is kellett folya-

modniok, melyek egy-egy ágyúörgés
 morájával reszkettették meg a Krisz-
 tina-város levegőjét.

A «Fehérvári kapu» tulajdonképen két
 egymás mögötti kapuból állott. A külső
 újabb, a belső ellenben régebb keletű
 volt. Emez ugyanis már a XVI. század-
 ban is állott. Egyéb történeti adatokon
 kívül bizonyosága volt ilyen régiségének
 egy hatalmas faragott kőköszke, mely
 kívülről a jobboldali felébe volt beépítve
 a melyen 1540 évszám mellett Enyingi
 Török Bálint nevének a kezdőbetűi is be-
 voltak véve. Ezt a követ most gondosan
 feszítették ki a helyéből, hogy a föl-
 írásai meg ne sérüljenek, aztán pedig
 beszállították a Nemzeti Múzeum honi
 régiségei közé, hogy továbbra ott
 őrizzék.

A «Fehérvári kapu» és környékére
 vonatkozó két képünk közül az egyik
 a lebontás megkezdésekor ábrázolja a
 kaput, míg a másik képez az földmun-
 kálatokat láttatja, melyek a falaktól
 megszabadított tér szabályozására foly-
 nak. Ezen a szabályozáson itt főleg an-
 nak az útnak az építése látható, melyen
 egy részről Ó felsége fog járhatni a
 Vérmezőn tartatni szokott katonai gya-
 korlatok meg szemlélésére, más részről
 pedig a rendes kocsiközlekedés fog
 mozogni a Krisztina-város felől föl a
 várba.

«Fehérvári kapu»-val átellenben egy szín-
 tömör kapu, a «Ferencz József kapu»
 melyen a Duna felől az Albrecht-uton
 a kocsik a Várba. Ma már ennek a
 k is csak a helye van meg. Szépítési és
 ési okokból lebontották a helyének a
 két épen folyó hó 3-dikának, vagyis
 onak a reggelére fejezték be, melyen
 vol levő királyunk az egész ország nagy
 ismét haza érkezett budavári palo-

ASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

ziából fordította HUSZÁR IMRE.

(Folytatás).

(19-ik kötetem.)

nő után tovább folytatták utjokat a
 ényén. Mindenek előtt egy meglehető-
 sűrűségbe jutottak, a hol a csapásnak
 em látszott. Egyes helyeken mély viz-
 a bukkantak, mert a Zsil nagyon gyak-
 d az esős évszakban és a fölölege nagy
 erővel előnti és posványokká alakítja
 állvő földeket. Ennek következtében
 nehezebben haladhattak előre és némi
 et szenvedtek. Egy órába került, míg
 ulkán útjára jutottak és öt óra tájban
 a szoroson.

A jobb lejtőjén nincsenek olyan erdők,
 ásik oldalon, a hol Deck Miklós kény-
 t fejszével vágni utat magának; de a
 és utitársának másféle nehézségekkel
 agküzdnie. Mindenfelé kőomlások va-
 melyek közt csak nagy vigyázattal lehe-
 a talaj egyenetlen volt, itt-ott mély
 ok tátongtak; az alapjaikon ingadozó
 hők úgy tornyosultak egymásra, mint

az alpesi vidékek «szerak»-jai; óriási sziklada-
 rabok, melyeket a lavinák a hegyek csúcsairól
 sodortak le, magasan felhalmozódtak egymásra;
 csupa zürzavar volt az egész környék a maga
 egész borzalmasságában.

E lejtő megmászása, ily körülmények közt,
 még egy órai nehéz utat kívánt. Valóban úgy
 látszott, mintha a kárpáti várkastélyt már a
 hozzáférhetetlensége is kellően megvédelmez-
 hette volna. És Roczkó talán azt is remélte,
 hogy nem lesz lehetséges legyőzniök az akadá-
 lyokat. De csalódott.

A sziklák és horpadások zónáján túl, utasaink
 feljutottak az Orgall fensik parkányára. Onnét
 már sokkal jobban szemügyre vehették a vár-
 kastély körvonalait e sivár magányban, a mely-
 től a félelem és rettegés évek hosszú sora óta
 távol tartotta a vidékbeli lakosságot.

Meg kell jegyeznünk, hogy Ferencz gróf és Roczkó az éjszaka felé fekvő oldalbástya irányában közeledtek a várkastélyhoz. Deck Miklós és Patak orvos azért értek a keleti bástya alá, mert a Pleta baloldali lejtőjén mentek fel, jobbra hagyván a Nyad folyót és a hegyszorosbeli országutat. Ez a két út meglehetősen tompa szöveget képez, melynek csúcsán a vártorony áll. Az éjszakai oldalról különben lehetetlen lett volna bejutni a várudvarra, mert ott nemesak hogy kapu nincs, hanem a bástya is az egyenetlen talajhoz alkalmazkodván, sokkal magasabb, mint egyebütt.

Egyébiránt mindegy volt, akár be lehetett jutni ezen az oldalon, akár nem, minthogy az ifjú gróf nem szándékozott átmászni a bástyákon.

Esti fél nyolcz óra volt, mikor Telek Ferencz gróf és Roczkó megálltak az Orgall fensik szélén. Ott állt előttük az árnyékban a hatalmas épülethalmaz, melynek színe egybeolvadt a Pleta hegység szikláinak színével. Balról a bástya hirtelen elkanyarult a kerek sarokbástya mögött. Ott, a mellvédekkel ellátott falkorona

a várat, melyben egykor ünnepélyek zaja és fegyvercsörgés hangzott. De hallgatott. Elméje tele volt szomorú gondolatokkal, a szíve keserű emlékekkel.

Roczkó, urának fájdalmas némaságát tisztelni ohajtván, félre állt és kissé távol maradt tőle. Egyetlen szóval sem merte volna őt háborgatni. De, mikor a nap már annyira letűnt a Pleta hegytömege mögött, hogy a két Zsil völgye mély árnyékba borult, odament a gazdájához.

— «Méltóságos uram, este van», — mondá. «Mindjárt nyolcz óra lesz.»

Ferencz úgy tett, mintha nem is hallotta volna e szavakat.

— «Ideje van indulnunk, — folytatá Roczkó, — ha Livaldzelben akarunk lenni, mielőtt minden fogadót bezárnának.»

— «Roczkó... csak még egy perczig... igen... egy percz múlva... indulunk,» — viszonzá a gróf.

— «Egy jó órába fog kerülni, gróf úr, míg leérünk a hegyszoros országújtjára és akkor már

— «Igen... igen»... felelé Ferencz gróf. És mozdulatlanul maradt álló helyén.

Az Orgall fensikon már sötétség uralkodott. Az épülecsoport hatalmas árnyéka annyira homályba borította a kastély egyes részeinek körvonalait, hogy most már az egész vár csak mintegy árnyképnek látszott. Nem sokára semmit sem lehet majd látni belőle, ha a torony keskeny ablakain világsugár nem szűrődik át.

— «Jöjjön, gróf úr... jöjjön!» — mondá Boczkó még egyszer.

És Ferencz végre követni akarta őt, mikor a körbástyán, melyen a legendaszerű bükkfa emelkedett, egy bizonytalan körvonaltú alak jelent meg.

Ferencz gróf megállt és bámulta ezt a tüneményt, melynek alakja mindinkább kidomborodott.

Egy hosszú, fehér öltözetű nő volt, kibontott hajjal, összekulcsolt kezekkel.

S nem ugyanazon öltözék volt-e ez, a melyet Stilla viselt az Orlando végjelenetében, mikor Telek Ferencz gróf őt utolszor látta?

Oriási szikladarabok magasan felhalmozódtak egymásra.

«Ő az!... ő!» — kiáltá a gróf.

VÁRKASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

mögött egy bükkfa állt, melynek eltorzult és elcsavarodott ágai roppant heves délnyugati viharokról tanuskodtak.

Frik pásztor nem csalódott. Ha e bükkfa legendája valóságban alapult, akkor a Gortz bárók ősi kastélyának életéből már csak három év volt hátra.

Ferencz szótlánul nézte az épületek tömegét, melyből középen a vastag vártorony emelkedett ki. E régi kastélyban még kétségkívül vannak hosszú, tágas, boltozatos termek, hosszú, tekervényes folyosók, a föld gyomrában elrejtett üregek, a melyeket még maig is találhatunk a magyarok ódon váraiban. Semmiféle lakás sem illett jobban ennél az antik főúri kastélynál a Gortz-család utolsó ivadékához, hogy itt eltemkezzenek a feledésbe, melynek titkát senki sem ismerte. És minél tovább gondolkozott az ifjú gróf, annál inkább ragaszkodott ahhoz az eszméhez, hogy Gortz Rudolf báró okvetlenül a kárpáti kastély magányában keresett menedéket.

Egyébiránt semmi sem vallott arra, hogy a várkastélyban valaki tartózkodnék ez idő szerint. A kéményekből a legcsekélyebb füst sem szállt fel, a szorosan elzárt ablakok mögül semmi nesz sem hallatszott. Semmi, még csak madárhang sem háborgatta a sötét kastély csöndjét. Ferencz gróf néhány pillanatig mohón nézte

oly sötét lesz, hogy bizonynyal senki sem fog meglátni bennünket.»

— «Még néhány pillanatig, — mondá Ferencz gróf, — s aztán lemegyünk a faluba.»

Az ifjú gróf meg sem mozdult arról a helyről, a melyen megállt, mikor az Orgall fensikra felérkeztek.

— «Ne feledje, gróf úr, hogy nehéz lesz megtalálni a sötétségben az utat a sziklák közt... Hiszen fényes nappal is alig haladhattunk... Bocssásson meg, hogy ennyire sürgetem»...

— «Igen... induljunk, Roczkó... követlek»...

És mégis úgy látszott, mintha Ferencz grófort ellenállhatatlanul lebilincselte volna ama titokzatos előérzések egyike, a melyekről a szív nem bír magának számot adni. Vajjon ő is épen úgy a földhöz tapadt volna-e, mint Patak orvos állította magáról, hogy a lábai gyökeret vertek a várároknak, a bástya alatt? Nem! a lábai nem jutottak semmiféle kelepezésbe, nem tapadtak a földhöz. Szabadon járkalhatott a fensikon, sőt, ha akarta volna, meg is kerülhetne volna minden akadály nélkül a várat, a bástyák hosszában.

Es talán meg is akarta kerülni.

Roczkó legalább úgy hitte és még egyszer figyelmeztette a gazdáját:

— «Menjünk, gróf úr»...

Igen! és a nő Stilla maga volt; mozdulatlanul állt; karjait kinyújtotta az ifjú gróf felé és rá szegezte igéző pillantását...

— «Ő az!... ő!» — kiáltá a gróf.

És a várárok felé rohanván, lezuhant volna a bástya alá, ha Roczkó fel nem tartóztatja.

De a tünemény hirtelen elenyészett; Stilla alig egy perczig volt látható...

Mindegy! Egyetlen pillanat is elég lett volna ahhoz, hogy ráismerjen Ferencz gróf, kinek ajkairól e szók lebbentek el:

— «Ő!... ő!... és él!»

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* A milliomosok holttestét Amerikában gyakran ellopják, hogy ez által a családot megszarolják. Ezért Gould György, a nemrég elhunyt milliomos fia, atyjának koporsója és egy rendőrállomás közt állandó villamos összeköttetést létesített.

* Érdekes házasságok. Egy Makings nevű amerikai nő háromszor ment férjhez s mindenkor úgy, hogy véglegénye kétszer oly idős volt. 16 éves korában 32, majd 30 éves korában 60 s végül 42 éves korában 84 éves férfihez ment nőül s e mellett első férje quaker, a második római katolikus, a harmadik protestáns volt.

A FELHŐK.

Alakulnak és eloszlanak, mint a mulandó emberi lét; néha egy-egy apró foltot alkotnak a mennyboltozaton, majd meg sötéten borítják el az egész eget; ma játszva török meg a nap-sugárt, holnap komor hangulatot keltenek; egyszer napok hosszán mozdulatlanul állanak, máskor a vihar szárnyain száguldoznak; most komor, sötét a tekintetük, majd meg a bajnal-pir változó színében fényeskednek: ime a változékony és változó felhők.

Pedig anyaguk mindig ugyanaz. Vizgőzből szövök ruhájukat. De hát a ruha alakja, szabása, hatása és jelentése változik; a gyászos özvegy s a röpke ballerina is ölthet hasonló anyagból szőtt ruhát.

Vizgöz mindig van a föld légkörében, a légkörnek minden egyes helyén, szobánkban ép úgy, mint a legmagasabb régiókban. Csak hogy ez a vizgöz többnyire láthatatlan. Akkor válik láthatóvá, mikor igen nagy a mennyisége valamely helyen, ugyannyira, hogy a levegő nem bírja többé befogadni, s a vizgöz, elvesztvén légnemű alakját, apró cseppekké alakul, melyek azonban még könnyűek, nem hullnak alá a földre, hanem fent úsznak a levegőben. Így képződik a köd és a felhő.

Több ok idézheti elő a felhők alakulását, ezért többféle az alakjuk is.

A ki hanyatt fekvé heverész egy szép nyári napon a kert gyöpen, s elnézi az égboltozaton végbemenő alakulásokat, észre fogja venni,

hozzák hozzánk, hanem a mi saját földünk születtei.

Mind alakjukra, mind természetükre nézve különböznek a cumulusoktól az úgynevezett *cirrus* felhők, vagy, ha úgy tetszik, *pehelyfelhők*. Ezek a légkör legmagasabb rétegében szoktak jelentkezni. Az által támadnak, hogy hidegebb tájakról jövő hűvös szél lehűti a felső rétegek hőmérsékletét. Ennek megfelelően a felhők rendszeresen hullámosan vannak elhelyezkedve.

A CUMULUS, NYÁRI FELHŐ.

mutatkozott magas hegyek között tenni a méréseket. Az angolok a Himalayában rendeztek be észlelő állomásokat. A magasabban fekvő, de még elérhető állomásokról tekintve, a cumulusok alatt látszanak elterülni, úgy, hogy az észlelő fölülről látja őket maga alatt, a róna lakója ellenben maga fölött. Hasonlóképpen a nimbusok is csekély magasságban úsznak, s olykor megcsik, hogy fűnt az állomáson a legzsebb napfény van, lent a síkon pedig csak úgy ömlik az eső.

A magas csúcsok, a több mint egy mérföld magasságú Gaori-Szankár vagy Mont-Everest pedig elég magasak arra, hogy fölül nyúljanak még a *pehelyfelhők* régióján is, s hogy ez által meg lehessen mérni a magasságot, melyet a felhők elérnek.

Az egyes felhőalakulások közül rajzban is bemutatjuk itt az olvasónak a cumulusokat, a cirrusokat és nimbusokat, fényképek után, melyeket Mr. B. Wyles vett fel Southportban. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a fénykép nem egész pontosan ábrázolja a cumulus-felhőknek árnyalatait.

HOITSY PÁL.

EREKLYE DEÁK FERENCZTŐL.

Deák Ferencz levelének hasonmásával.

1840-ben Deák Ferencz Cicerónak egy negyedréti alakú, szép, régi kötésű diszkiadását adta ajándéknul «ifjú Horváth Mukinak», egyik barátja tanuló fiának. Ez az akkori «ifjú

A CIRRHUS, PEHELYFELHŐ.

A NIMBUS-FELHŐ.

hogy a látott felhők rendszerint külön álló foltok, melyeknek szélei kanyargó vonalúak, sohasem szögletesek, és mindig fényesek, széleiken világló fehérek. Többnyire mozdulatlanul állanak az égboltozaton egy-egy helyén. Lent a látóhatár széle felé összetömörülnek, egyik a másik hátán terül el, s egy összefüggő egészet látszanak alkotni. Befelé színük sötét-hamvas, néha egészen kormos, széleik azonban itt is fényesek. Ezek a jellegző nyári felhők: a *cumulusok*. Így nevezték el őket a tudományban. Mondhatnánk őket fűrtös fellegeknek is, mert fűrtökben csüngnek alá, akár a szőlőgerendezek. Az állandó napos idő kísérői. Ritkán van eső olyankor, mikor ezek láthatók az égboltozaton. Meglehetősen csekély magasságra emelkednek a föld fölé, s különösen a síkságok fölött gyakoriak, minő a mi alföldünk is.

Ezek a cumulusok azokból a vizgőzökből alakulnak, melyek a nap által megmelegített talajból száznak föl. A meleg vizgöz fűnt a magasban hidegebb levegőt talál, mint ide lent.

A hideg levegő kevesebb vizgőzt képes magába fogadni, mint a meleg. Ott fűnt tehát tömörül és láthatóvá lesz az, a mi láthatatlan volt alant. Ezek a cumulusok nem távoli tengerek vizgőzét

Legtöbbször az égboltozaton nyugati peremétől központba futó sugarak gyanánt oszlanak el, s mindegyik sugar hullámosan van megszagatva. Mások szabálytalanabb elosztódásúak, s a felhők ezen fajához tartoznak azok, melyeket népünk «báránfelhők»-nek nevez. Sok tudós abban a véleményben van, hogy ez a fajta vékony, áttetsző felhők nem is vízcseppekből, hanem apró hókristályokból állanak. Az a magasság, a melyben lebegnek, támogatja e felfogást. Mozgásuk alig észrevehető, sokszor mozdulatlanoknak tetszenek, s annak jelei, hogy néhány nap múlva esőre fog változni az idő.

Mikor az egész égboltozaton általános ború takarja el, s úgy szólván egyetlen felhő fedti el az egész mennyboltozaton, a felhőknek ezt az alakját *stratus*-nak vagy *réteges felhő*-nek nevezi a tudomány. Esőzés alkalmával a stratus szolgál mintegy a háttérül; közelebb hozzánk, vagyis a földszinthez, a *nimbus* felhők keletkeznek. Szagatott szélű, sötét, alakatlan képződmények ezek, melyek nagy mennyiségben ontják az esőt, s rohamos sebességgel száguldanak az égboltozaton egyik szélétől a másikig.

A felhők magasságának megmérésére többféle módot vettek alkalmazásba; legczélsezerűbbnek

Horváth Muki» nem más, mint Zalabéri Horváth János altábornagy, a m. k. lótenyésztési intézetek felügyelője. A haza bölcsének ez az ajándéka magában is becses; de sokszoros becsűvé teszi azt az a gyönyörű oktató levél, melyet Deák Ferencz a megajándékozott ifjúhoz intézett s nyilván maradandóbb megőrzés végett a könyvnek két első tiszta levelére irt sajátkezűleg az ő szép olvasható írásával. Ez a mestert oktató levél méltán állítható Köleseynek híres «Parainesis»-e mellé. Az életnek az a ritka emelkedettségi fölfogása, a kötelességeknek az a bölcs ismertetése, a férfi földadatainak az az igazán emberies és nemes kijelölése, az ifjúnak az a józan és meggyőző oktatása, az előadásnak az a remek egyszerűsége és tiszta világossága, mind olyan jelességei ennek a kitűnő levélnek, hogy ebben a nemből sebb, jobb, nem mutatható föl.

Hogy ennek a becses ereklyének nemcsak leghitelesebb szövege, hanem kézirati képmása is közkinccsé válhassék, teljesen hű hason-

mását állítottuk elő az egész levélnek s ily alakban juttatjuk azt olvasóink birtokába a «Vasárnapi Ujság» mai számához mellékelt hasonmásban.

A mi magát az eredeti kéziratot illeti, Zala-béri Horváth János altábornagy úr, ki e nagy becsű ereklyét eddig magánál őrizte, közelebb arra határozta el magát, hogy e magánemléket közkinccsésé teszi. Ugyanazért följánlotta e történeti és irodalmi nevezetességű «Cicero»-t a Magyar Nemzeti Múzeumnak s oda juttatás végett már át is adta gr. Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszternek. Részünkről örömmel veszünk tudomást az altábornagy úrnak ezen szép elhatározásáról s örömmel üdvözljük a becses ereklyét az öt legjobban megillető helyen, a Magyar Nemzeti Múzeum «Deák szobá»-jában.

. KASZPEREK ÉS A NEVELŐ.

(Levél a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőjéhez.)

Kedves barátom Miklós!

Ha már mindent közöltél Kaszperekről, még egy kis epizódot hozok tudomásodra erről a csodálatos lublói emberről, a ki még az én toltam alól sem akar elmúlni, mint ahogy kijárt a sírból is, sőt az elégetést se vette sokba, most is különböző alakokban tér vissza, szinte nem bírok tőle megszabadulni.

Alig hogy közölve lett a «Hol vettem Kaszpereket?» című cikkecske, melyet most lapodban (mint a Kaszperek legendához tartozót) te is reprodukálsz s mely e szavakkal végződik: «Most már új nevelőt és új kísérteket kell keresni», — alig hogy megjelent, mondom e kis csevegés, másnap, a mint hazajövök délben a képviselőházból, otthon a kapunál egy csinos fiatal ember vár. Felvezetem s kérdezem tőle: mi tetszik?

— «A Kaszpereket olvastam» — feleli a fiatal ember félénken, csendesesen.

— «Igen, igen — vágok közbe. — Ön alkalmasint Matirko úr, a kit forrásul használtam? tessék helyet foglalni.»

— «Nem, kérem, én nevelő vagyok.»

— «Nevelő? Hát mivel szolgálhatok?»

— «Nevelőt méltóztatik keresni.»

— «Én? Nevelőt?» — Nézttem rá csodálkozva. Nem szóltam én erről senkinek.

— «Itt van megírva» — s elém teszi említett cikkem e két sorát: «Új nevelőt és kísérteket kell keresnem.»

Zavarba jöttem. Csakugyan azt irtam tréfából. Már épen mentegetőzni akartam, hogy az csak afféle írói ornamentika volt, de mégis resteltem, hogy egy tréfáért annyit ácsorgott az a szegény fiatal ember. Ejh, megmaradok a komolyságnál . . .

— «Igen, igen — mondom, — de hát a kísérteket hol van? El tetszett azt is hozni?»

Érre zavartan tagolá:

— «Nem, nem. Csak magam vagyok.»

— «Nagyon, nagyon sajnálom, — feleltem kedvetlenül, — mert a nevelő együtt kellene a kísérteettel. Hiszen tetszett olvasni a cikkben.»

A fiatal ember szomorú szemeivel rám nézett s aztán mintha belátná, hogy igazam lehet, «persze, persze» motyogta halkán, alig érthetően és lehorgasztott fejjel eltávozott.

És vele reményilem ezuttal, örökre eltűnt Kaszperek is. Ámbár még lehetne róla egyet-mást írni.

De hidd meg, hogy az én lustaságom erősebben tartja őt lefogva, mint ördögös fehér lovának ezörszájai.

Igaz barátod,
MIRSZÁTH KÁLMÁN.

AZ ÚJ FRANCZIA MINISZTERELNÖK.

A Panama-botrányok, miként előre látható volt, maguk után vonták ama kormány bukását, mely egész fennállása alatt egyebet se tett, mint hogy a Panama-ügyvel foglalkozott. Mihelyt az esküdtek verdiktjüket kihirdették, nyil-

Dupuy Károly, az új francia miniszterelnök.

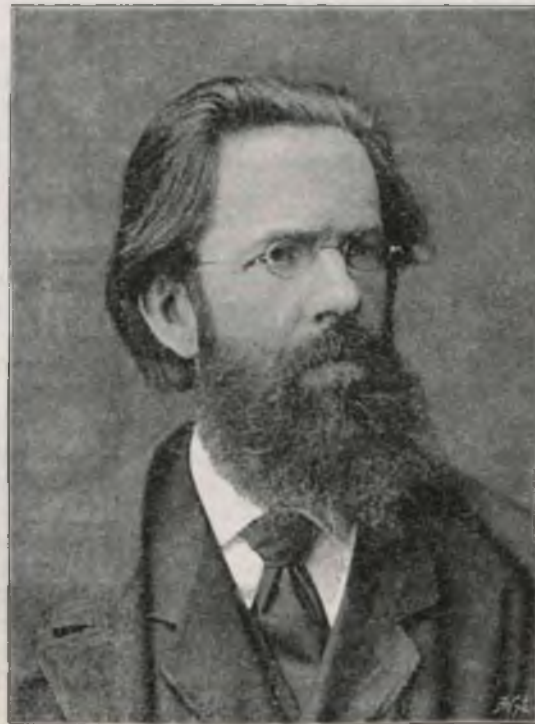
vánvalóvá lett, hogy a Ribot-miniszterium, melynek legerősebb oszlopai, Freycinet és Rouvier, már előbb kidőltek, egy pillanatig se tartatja magát tovább. Azonban sokkal kétsége-sebb volt, hogy mi történik a Ribot-kormány bukása után? Hátrahagyott öröke nem volt oly biztató, hogy azt bárki is örömet elvállalta volna. Megindultak tehát a tárgyalások a még ép és sértetlen francia államférfiakkal, a kik azonban vagy nem voltak hajlandók, vagy nem voltak képesek az új kormányt megalakítani.

Végre, több napi vajadás után, találkozott oly férfi, a ki a nehézségektől vissza nem riadva, az előző kormány szomorú példájától meg nem rettenve, a nehéz feladatra vállalkozott és azt sikeresen meg is oldotta. Ez a férfi Dupuy Károly, az új francia kormány elnöke, kinek arczképét olvasóinknak ez alkalommal bemutatjuk.

Dupuy pályafutása fényesen bizonyítja, hogy egy ember becsületességgel, törekvéssel és szorgalommal mennyire viheti. Dupuy még aránylag fiatal ember, mindössze negyvenkét éves. Atyja bírósági végrehajtó, anyja szivveléreljáró volt. Az új francia kormányelnök a szó teljes értelmében selfmademan, a ki azt, a mivé lett, kizárólag magának köszönheti.

Pályafutását az oktatásügy terén kezdte meg; 1874—1880-ig több vidéki középiskolában a bölcsészetet adta elő; 1880-ban a francia kormány tanfelügyelővé nevezte ki.

1885-ben, tehát 34 éves korában, haladó köztársasági programmal beválasztották a parlamentbe, hol különösen közoktatásügyi kérdésekkel foglalkozott; ez okból a nagy közönség még a nevét is alig ismerte, midőn néhány hónappal ezelőtt a Ribot-miniszteriumba mint közoktatásügyi miniszter belépett. Azonban kiváló szónoki tehetségével csakhamar magára vonta az egész kamara figyelmét. Szavaiban igen sok kedély van, ellenfeleit sohasem illeti

Ellinger Ede fényképe után.

BELICZAY GYULA.

sértő kifejezéssel, mindenki iránt előékeny és lekötelező; nehézkesen és lomhán megy föl a szószekekre, de mihelyt fent van, rendkívül fürge és mozgékony. Dupuy a megteatesült egészséges gondolkodás.

A francia kamara eléggé rokonszenvesen fogadta a Dupuy-kormányt, a miből azonban, tekintve az eddigi francia miniszteriumok rövid életűségét, korán sem lehet a Dupuy-miniszterium hosszú életére következtetni.

BELICZAY GYULA.

1835—1893.

A magyar zenének oly művelője hunyt el május elsején Beliczay Gyulában, a kit a külföld is jól ismert. Mint zeneköltő, mint szakíró, mint az orsz. zene- és színművészeti akadémia tanára, a hazai zeneművészet terén sokat fáradozott, és sikerek, pályatársai elismerése kísérték fáradozásait. Szerzeményei, melyekben a zenészet klasszikus mesterei lebegtek előtte, mély érzelmű, költői kedélyt tükröznek vissza. Nemrég megjelent könyve pedig az összhangtanról a legjobb kézikönyvek közé tartozik s nálunk régen érzett hiányt tölt be.

Beliczi Beliczay Gyula Rév-Komáromban született 1835. augusztus 10-én. Atyja, jómódu fakereskedő, ki kezdettől fogva a mérnökségre szánta; de már kis iskolás korában a zene foglalta el, s tizenöt éves korában már zeneműveket szerkesztett. 1851. őszén ment Bécsbe a műegyetemre, de tanulmányai mellett a zenével nem szakított; megszerezte a mérnöki diplomát is, de mint zeneszerző és zongorajátzó szintén ismertté vált a bécsi zenészet körökben. 1858. őszén Bécsben, a tiszavidéki vaspályatársaság mérnöke lett s ebben a hivatalában egész 1871. év tavaszáig (tehát összesen csaknem 20 évig) Bécsben tartózkodott. Ekkor a vasúttársaság igazgatósága Budapestre tette át székhelyét s így Beliczay is ide költözött. 1872-ben mint főmérnök a m. kir. államvasutakhoz lépett át s a közlekedési miniszter engedélyével gépészeti tanulmányt tett 1875-ben Német- és Franciaországban, Belgiumban és Hollandban; mint elismert szakíró s az ügyiratok magyarságának érdemes kezdeményezője emelkedett rangban 1886 novemberig, mikor mint felügyelő és egy szakosztály vezetője, nyugalomba vonult, hogy még mindig teljes erejét a zenének szentelje. A bécsi konzervatórium termében 1864. február 21-én adta első s három év múlva több más hangversenyét, határozott sikerrel mutatván be magát zongoraművészi és zeneköltői minőségében; közreműködtek a hirnévük délpontján álló Benza Ida és Bignio Lujza operaénekesek, Beliczay dalait tolmácsolva. Ekkortájt már nagyobb műveket is alkotott. Mint zeneíró is élénk munkásságot fejtett ki; külföldi szaklapok s itthon az Ábrányi-féle «Zenészet Lapok» köztölték számos cikkét. Ez már Beliczay diadalainak kora: a budai dalárda s a bécsi tanítók Schubert dalszövegsége egy-egy pályadíját ítéltek neki, az utóbbi aztán pályabírául is választotta; egy férfikara az alsó-ausztriai dalszövetség díját nyerte. A világhírű Becker János-féle firenzei vonósnégyes nagy tetszéssel adta elő Budapestén 1879-ben vonósnégyesét. Zongorahármasa, melyet Jean Beckernek ajánlott, szintén nagy elismerésben részesült nemcsak itthon, hanem a külföldön is. E művet Párisban kétszer adták elő. 1888-ban az orsz. zeneakadémia tanárául hívta meg. Itt az ő tervezett önálló, nagy zeneelméleti munkájának eddigi kötete «A zene elemei» (1891.) tankönyv lett. Magántanítványai közül többen nevet vívtak ki. Maradandó becsű, klasszikus irányú zenekari műveit 1886 óta írta meg, mely időtől kizárólag a zenének élt. Írt két symphoniát s több kisebb-nagyobb művet vonós hangszerekre. Mindezek a külföldön és itthon is ritka sikerrel adtak elő, többek közt D-moll symphoniája a budapesti filharmonikusok 1891. évi november 18-án tartott hangversenyében. Beliczayt klasszikus mély érzés, kedves, szelíd dallamok bősége, formatökély jellemzik. Műveinek eddig csak fele, mintegy ötven jelent meg.

A BOLGÁR FEJEDELEM HÁZASSÁGA.

(Levél Villa delle Pianoreból.)

Villa delle Pianore, e kis fészek, melyben e sorokat írom, talán sohasem látott olajerdős, márványtömbes határában annyi fényt és pompát, mint ápr. 20-án, a bolgár fejedelem esküvője napján.

Nem esoda, hisz ide csak nyaralni jön egy Bourbon, a parmai hercegi család egy-egy tagja, ha megunta a nagy világvárosok zaját, czifra czeremóniáit, fárasztó feszességét. A nyugalmat fészke ez, el van zárva a világtól.

Ez a turisták által elkerült kis Tusculum világhírűvé lett egy perczre. A hol a földkerekségen csak található a sajtónak, az ujságrásnak valamelyes formája, ott e napon sűrűn dolgoztak ezzel az ismeretlen névvel. Nem szoritotta háttérbe a fejedelmi esküvő nagy politikai jelentőségét sem a római ezüstlakodalom, sem a zarándokjárások, sem az angol királynő firenzei mulatozása.

Ápril 19-én érkeztem ide, mint a magyar napi sajtó egyik előkelő organumának képviselője. *Pirenzéből*, a műremek e fényes muzeumából röpitett *Pietrasantái* a gőzkocsi, csupa friszöld rizsföld, meg szőlőkert közt, melyek az olasz égajli tavasz legüdebb színében pompáztak. Onnan aztán hegyes országúton olajerdők árnyában, dőczögő kocsin jut az ember a parmai herceg nagy villájába, *Pianore*-be.

A villa egészen modern. Egy olajfás hegy lejtőjére van terítve nagy rózsás parkja, melyben elszórva állanak a kéjlakok, a gazdasági épületek, a lakházak. Valóságos kis falu, csupa emeletes, fényes nyaralóból építve.

Az esküvő idevonzotta a világ minden részéből a nagy lapok tudósítóit, a Bourbon-család kiterjedt rokonságát, a herceget és a fejedelem bizalmas barátait. Alig van európai egyenruha, mely ne díszlett volna itt legkifogástalanabb kiadásában.

A nász előestőjén a hegyoldal szokatlan képet mutatott. Fenn a szikláknál, az olajerdő kimagasló pontjain nagy tűzek gyultak ki, csillagszóró rakéták jártak fel az égbe, száz meg száz mandolin és gitárról zengett egyszerre az olasz nóták végtelenül szép sora. Az egész vidék népe összecsendült ide, ünnepi ruhában, pántlikásan, egész virágerdővel. Nem esoda, hisz a vidéknek alig van egy-egy lakója, a ki ne érezte volna egyszer a menyasszonynak, Mária Lujzának jótékonyosságát.

Az esketési szertartás 20-án folyt le a hercegi kastély kis házi-kápolnájában, melyben virágszóró fehér ruhás lányok fogadták a belépő párokat. Minden szem a fejedelem, a menyasszony és Stambulov miniszterelnök felé fordult. Mária Lujza meghatottan lépett az oltár elé s a fejedelemmel együtt letérdelt az oltár elé helyezett biboripárnára. Stambulov arca valósággal ragyogott az örömtől.

A kis kápolnában alig jutott hely még a családtagoknak is. A diplomataik, méltóságok és a sajtó képviselőinek egy része a karzaton foglalt helyet. Ott volt Don Carlos is, a híres spanyol trónpretendens, kinek családi gyásza tiltja, hogy résztvegyen az esküvőnél.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

A Budapesti Szemle májusi kötete a megszokott gazdag tartalommal hagyta el a sajtót.

Első czikke «Egy magyar hadvezér mint chemikus», általános érdekű, mert ebben a chemikai tudomány egyik jelese, *Than Károly* Görgei Arthur tábornokkal foglalkozik, mint tudóssal. Az ismeretes dolog, hogy a szabadságharc után Görgei hosszú ideig Klagenfurtban egy vegyészeti gyárban talált foglalkozást. *Than*, kivel Görgei együtt tanulta a vegyészetet Prágában a híres *Redtenbacher*től, most a későbbi tábornokot mint a tudományos pályára nagyon alaposan elkészült ifjút ismerteti. Erre mutat a bécsi akadémia 1848-iki kiadványaiban és Liebig folyóirataiban is megjelent értekezése, melyben a kokuszdió-olaj vegyészeti összetételének meg-

vizsgálásáról ad számot, s melylyel akkor egy tudományos vitához szót hozzá. Görgei atyja halála után, 1844-ben elhagyta katonai pályáját, hogy tudományos hajlamának élbessen, s a természettudományok tanára akart lenni. A prágai egyetemre ment *Redtenbacher*hez, a hol jeles sikerrel végezte tanulmányait, s már a lemberg-i egyetemre mint a chemia segédtanára volt kizemelve, mikor az 1848-iki törvények szentesítése bekövetkezett, s Görgei ekkor a pesti egyetemen szeretett volna tanár lenni, eloszolván az akadály, mely őt mint protestant az egyetemi tanszéktől elzárta. Pestre sietett, bemutatta magát b. *Eötvös József*nél, ki az akkori kezdetleges viszonyok közt biztatta is Görgeit a tanársággal. Közbejött azonban a szabadságharc s Görgei kardot kötött. — *Than* cikkét *György Endre* nemzetgazdasági tanulmánya követi: «Kötött forgalmu földbirtok és agrár-politikánk». *Zichy* Antaltól a második közlemény jelent meg «Gróf Széchenyi István irodalmi munkásságáról», *Reményi* Antaltól pedig az akadémian tartott felolvasása olvasható az amerikai polgárháboru egyik epizódjáról «New Orleans bevétele Faragutól».

Lilya Károly rajon után.

Ferdinánd bolgár fejedelem és Mária Lujza hercegnő esküvője Villa Pianoreban.

Schulez Johanna francia regényéből «Colette fogadalma» az ötödik közlés jelent meg. *Gyalai Páltól* «Egy ifju emlékkönyvébe» című szép költeményt élvez az olvasó, *Radó Antal* pedig *Musset* Alfréd nagy költeményét «Októberi éj» nyújtja jó fordításban. Ismerteti és bírálja a folyóirat *Heine* «Dalok könyvének» *Endrődi Sándortól* megjelent fordítását. *Janet*: «A politikai tudomány története», *Ujhegyi*: «Budavár keletkezése és hadtörténeti multja»; *Eble*: «Károlyi Ferencz gróf és kora» című művek ismertetésével záródik a kötet tartalma. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Mennyit irt Jókai? Irt eddig 324 önálló kötetet, nem számítva szétszórva megjelent cikkeiket. Önálló kötetei 3000 nyomtatott ívet tesznek, és összesen 70.816,464 betűt irt le. Ez a betűkolosszus a következőképen oszlik meg: a Franklin-társulat kiadott belőle 29.983,744 betűt, *Pfeiffer* könyvtárus 10.187,344-et, az Athenaeum 11.864,000-et, a Révai testvérek 13.829,763-at, *Ráth Mór* 1.714,432, egyes kiadványokban megjelent 3.437,187 betű. A nyomdai betűiolom sulya e szám adatok szerint összesen 35.550 kilogramm. Egymásmellé állítva a 70.816,464 betűt 143⁹/₁₀ kilométer hosszú vonal kerül ki belőlük; oly távolság, melyet a legsebesebben rohanó expressz-vonat 2 óra 20 perc alatt fut meg. Ha még

hozzáveszi az ember, hogy ez a 143.800 méter hosszú egyenes vonal függőlegesen képezve a 300 méteres *Eiffel-torony* 48 szoros magasságának felel meg, s hogy a 35.550 kilo nyomdai ólom elszállítására (mely 355⁹/₁₀ m. mázssával egyenlő) 12 teherszállító kocsi, vagy 3 tetőzve rakott vasuti vagonra volna szükség, — megközelítőleg fogalmat alkothatunk magunknak arról a roppant termékenységről, melylyel a lefolyt 50 év alatt Jókai a nemzetet megajándékozta. Ez érdekes adatok a Jókai ünnepélyt rendező bizottság irodalmi osztálya legutóbbi üléséről jutottak nyilvánosságra, melyen Jókai összes munkáinak kiadására vonatkozó indítványok kerültek tárgyalásra.

Az Athenaeum kézi lexikona. Az Athenaeum-társaság kiadásában és dr. *Acsádi Ignác* szerkesztésében be van fejezve a *Kézi Lexikon*, mely füzetenként jelent meg, egybekötve pedig két vastag kötetet tesz. Jól használható munka, mert kiterjed az ismeretek összes ágaira, melyeket gondtal gyűjtött össze, e mellett éber figyelmet fordított a hazai állapotokra, s ép azért a nálunk annyira elterjedt német lexikonok mellett sem nélkülözhető, azoknak kiegészítője. Tudvalevőleg most foly tovább a Pallas-társulat Nagy-Lexikona, mely sokkal bővebb és részletesebb lesz. A «Kézi lexikon» a mindennapi használatra e nagy munka mellett is jó kézikönyv, még akkor is, ha az a terjedelmes mű elkészült. Addig pedig a legalkalmasabb magyar hazai lexikon, mely körültekintéssel és határozott terv szerint van szerkesztve, s röviden és tömören tájékoztat. El van látva 96 önálló melléklettel. Ezek közt: 32 legújabb adatu térkép, 16 színes melléklet, 34 kétoldalu fekete képtábla és 14 táblázat. E mellékletek közül hazai vonatkozásnak a hazai térképek, a hazai érdekű színes képek, a hazai érdekű táblázatok. A Lexikon nagy nyolczadrét alakú, jó tartós papíron, könnyen olvasható, új betűkkel van nyomtatva. Terjedelmes két kötetet, összesen 120 ívet, vagyis 3840 hasábot tesz ki. A Kézi Lexikon díszes kötésben is kapható. A két kötet ára füzve 12 frt, kötve 16 frt.

Hogyan óvakodjunk a tüdővészttől? A belügyminiszter megbízásából e czimen igen hasznos kis füzetkét irt *Osváth Albert* fővárosi rendőrorvos. A népszerű füzetke a belügyminisztérium költségén jelent meg s az egyes községek, közsintézetek, olvasóköri és a lakosság felvilágosítására hivatottak ingyen is megkaphatják minél nagyobb mértékben való terjesztés végett. A füzetke jó magyarsággal és mindenki által érthetőn van írva.

Uj zeneművek. Rózsavölgyi és társánál a következő új zeneművek jelentek meg: «Bibari primatialis magyarja» hegedűre és zongorára átírt *Zsadányi Armand*, ára 3 korona; «12 Czimbalom-átírat» *Kun Lászlótól*, ára 3 korona. — *Angyal Armand* maga adta ki Győrött 12 eredeti dalát «Dalaim» czím alatt, ára 1 frt 50 kr.

Munkácsy «Honfoglalás»-a a május elsején megnyitott párisi Szalonban van kiállítva, a hol az első terem egész falát elfoglalja. A párisi lapok sokat foglalkoznak a kitűnő magyar festő legújabb alkotásával, melynek történelmi komoly stíljét, mélyen átgondolt kompozícióját és nagyerejű kivitelét oly egyhangulag elismerik.

Magyar művészek a párisi Szalonban. Az idei párisi Szalonban, mely május elsején nyit meg s a melyen több, mint 1800 festmény és 800 szobormű van kiállítva, a magyar művészek is jelentékenyen képviselvék. Azonkívül ugyanis, hogy Munkácsy a «Honfoglalás» című képét mutatja be, részt vesznek még a Szalonban *Pataky*, *Ferenczy* és *Parlaghy* Vilma is, ez utóbbi a poseni érsek arcképével.

Nemzeti színház. Ápril 28-ikán egy német bohózat került a bemutatásra, *Blumenthal* és *Kadelburg* közös szerzeménye «Keleti utazás», mely Berlinből Bécsen keresztül jutott hozzánk, és a keleten sokszor előforduló vasuti emberrablásokhoz fordul tárgyért. Nehézkesen szőtt és lombozó bonyolódó meséje mellett, a kevés ötletű helyzetek is azokat a hiányokat szaporítják, melyeket a közönség az első előadás-kor észrevett.

Meséje röviden ez: *Fiedler* Róbert a feleségével, *Hedviggel*, keleti utra indul Berlinből; az asszony azonban Drezdában megunja e mulatságot és miután körutazási jegyén túladdott, visszatér. Az ő körutazási jegyét *Bartholdy* Sára festőnő veszi meg, a ki így az ő neve alatt utazik, az ő férjével együtt. A vonat azonban megállítja és kirabolják s a rablók néhány utast túsul visznek magukkal, a miről egy berlini

ujság ugy ir a külön kiadásban, hogy a foglyok közt ott van Fiedler Róbert is, a — feleségével együtt. Mikor ezt a hírt a Drezdából visszatért asszony, meg a papája és mamája elolvasták, kétségbe vannak esve. Azután abban állapotnak meg, hogy Fiedler Robertné az immár kiszabadult férje elé utazik és azzal tér haza, nehogy neveltségessé váljék az által, hogy a férje más nővel utazott. Ebből az előzményből fejlődnek aztán némi félreértések mindaddig, a míg minden jóra nem fordul s a darab szerencsésen véget ér. Az alakok olyanok, minőket jó és közép-szerű színdarabokban sokat láttunk már. Legsikerültebb Mitrovics Demeter egy albán legény, a hegyek gyáva, de szemtelen fia, kiben Náday mulattató alakot mutatott be. Vizváry és Vizváryné (após és anyós) sokszor ábrázolt alakokhoz jutottak. Tolnainé, Gabányiné, Horváth, Dezső, Császár, Alszege Irma játszották a mulékony darab szerepeit. A német bohózatot Festetics Andor fordította.

Népszínház. A népszínházban a bécsi Strauss-nak egy régi operettjét hozták színre ápril 28-ikán. *„Indigo és a negyven rabló”* ez, melynek nem valami szerencsés szövegét Rákosi Jenő igyekezett megjavítani, hogy Strauss keringői és polkái tisztogott mederben ömlengjenek.

Indigo szultánján az esik meg, hogy egy budapesti orfeumi énekesnőt a vihar kivet a szigetére. Fantaszka, az énekesnő, egészen kiforgatja Indigo esztét. Fantaszka sok csinyt követ el, a háremhölgyeket fölfegyverzi, kiadja őket Ali-baba rabló-csapatának s aztán Janióval, a vele együtt utazó tenoristával megszökök a szigetről, hoppon hagyva a szultánt. De a közönség is többet várt. Komáromi Mariska k. a. (Fantaszka) szép hangja és iskolázott éneke uralkodott az előadáson. Komikus szerep elég van a darabban, mely azonban mégis vonatott. Ilyenek Kassai mint Indigo, Németh mint Ali-baba, Solymosi mint Romaduri, Csatai Zsófi pedig Sarah Bernhardt-féle utánzásokkal keltett derűtséget. Egész sikere azonban nem volt a népszínház ez újdonságának.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A **„Jó-szív”** egyesület közgyűlése ápril 28-ikán volt Tisza Kálmánné, sz. Degenfeld Ilona grófnő elnöklése alatt.

Dr. Hajduska Emil titkár felolvasta az évi működésről szóló jelentést, a mely fényesen igazolja, hogy az egyesület mindenütt ott van, a hol az elemi csapásoktól sújtott emberek segélyére lehet. Az elmúlt évben 23,150 frtot osztottak ki segélyezésekre, a mi 519 frttal haladta túl a bevételeket. Azóta, vagyis a folyó évben az egyesület a következő árvíz- és tüzkárosultakat segítette: Bogyszlót 2000 forinttal, Agárd, Fadd és Gerjen községeket 2000 forinttal, Nagy-Szalánca 400 frt, Téglás 300 frt, Becske 200 frt, Böleske és Zomba 500 frt, Poroszló 400 frt, Vasberencse 100 frt, Szélnye 200 frt, Háság 200 frt, továbbá legújabbán Veszprém 2000 frt, Kalocsa 500 frt és a gyűlésen a jászladányi tüzkárosultaknak is megszavaztak 1000 frtot. Miután a jelentést tudomásul vették, Simon Ignác könyvevető előterjesztette a zárszámadást. Az egyesületnek most 530,479 frt 54 kr. vagyona van. Tisza Kálmánné elnök bejelentvén, hogy a választmány két kiváló tagja: Irányi Dániel és Török János elhaltak, Jókai Mór a két úros helyre Helfy Ignácot és Sélley Sándor főkapitányt ajánlta megválasztani, a mi meg is történt. Végül Földváry Mihály alispán mondott köszönetet az egyesületnek a gyors és nagy lelki segélyezéséért általában és különösen a pestmegeiek nevében, mire a közgyűlés Tisza Kálmánné elnök életteljesével véget ért.

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület közgyűlése. Az E. M. K. E. idei közgyűlést Deesen tartja május 8-ikán. Deés város és Szolnok-Doboka vármegye előkelőségéből és értelmiségéből egy 100 tagú rendező bizottság alakult, melynek élén báró Bornemissa Károly főispán áll. A rendező bizottság díszes emlékalbumot is ad ki, a melybe az első kéziratokat József főherceg és Vaszary Kólos herceg-primás küldötték. Az Emke jövő évi közgyűlése *Tordán* lesz, hová a város közönsége ünnepies határozattal hívta meg az Emkét.

MI UJSÁG?

A király Budapesten. Ő felsége hosszas távollét után e hó 3-ikán reggel Budapestre érkezett és május 7-ikeig marad itt. Megérkezésekor a nyugati indóházról a várba fölvezető utcákat fellobogózták, az erkélyeket földszítették, s a korai reggeli óra daczára nagy közönség üdvözölte lelkesen ő felségét az uton. A középületekre, a dunaparti kikötőkre mindenütt lobogók voltak kitűzve.

Az indóházban reggel 5 órakor kezdtek gyülekezni a fogadásra az előkelőségek. Ott voltak a miniszterek, Császka György kalocsai érsek, Schlauch Lőrincz nagyváradai püspök, b. Bánffy Dezső, a képviselőház

elnöke a polgármesterek, számos országgyűlési képviselő, különböző méltóságok. A vonat 5 óra 35 perczkor érkezett, s a szalon kocsi ajtajában álló királyt nagy éljenzés fogadta. Ő felsége legelőször Wekerle miniszterelnökkel fogott kezet s nyájasan beszélgetett vele, majd a többi miniszterekkel és püspökökhez fordult. A képviselők közül Tisza Kálmánnal is beszélgetett. Ráthi Károly főpolgármestertől egészen a felől tudakozódott. A király nyitott fogatban hajtott Budavárra, a földszített utcákon összegyűlt sokaság folytonos éljenei közt. A királyi palotában várta ő felségét Vaszary Kólos bibornok primás, Csernoch János apátcaconok kíséretében. A király a bibornoktól hógyléte felől tudakozódott s nagy érdeklődéssel kérdezte titkáriának, Kohl Medárdnak állapotát. Ő felsége a délelőttöt lakosztályában töltötte, de Wekerle miniszterelnököt hosszabb kihallgatáson fogadta, majd pedig Jenő és László főhercegeket, kik az udvari ebédre is hivatalosak voltak. A király délután 2 órakor a városligetbe hajtatott s megnézte az iparcarnokban rendezett virágkiállítását. Itt gr. Bethlen András földmívelési miniszter és Emich Gusztáv, az orsz. kertészeti egyesület elnöke fogadták. A csarnokban előkelő közönség várta és éljenzte az uralkodót, ki egy félórát időzött ott, s aztán a művészek telepére, a Bajza-utcai mesteriskolába ment. Benczur Gyula jeles művészünk ugyanis Pestmegye közgyűlése számára a király nagy arczképét festi, s ő felsége megígérte a művésznek, hogy űlni fog a képhez. A királyt, a ki St. Quentin gróf szárnysegéd kíséretében érkezett. Benczur Gyula a bejáratnál fogadta s egyenesen első emeleti műtermébe kísérte. Itt egy nagy állványon már fel volt állítva a vázlatkép, mely a királyt a Szent-István-rend palástjában, életnagyságban tünteti fel, a mint a trónus előtt áll s baljával a vánkoston nyugvó magyar koronára mutat. A király helyet foglalt a számára készített emelvényen, s Benczur hozzáfogott a már megrajzolt arczkép festéséhez. A királynak rondkívül tetszett a művész munkája, a mit az is bizonyított, hogy egy huzamban két teljes órát űlt. Ő felsége folyton társalgott a művésszel. Beszél a müncheni és bécsi képkiallításról, a magyar művészet haladásáról az elmúlt harmincz év alatt, s különösen örömmel emlékezett meg arról, hogy Budapest főváros az utóbbi időben mily szépen haladt s mily nagysezerűen épül. Az űlés után a király nagy érdeklődéssel nézte meg a művésznek készülőben lévő festményeit, s különösen a „Budavár megvétele” című kép és Ferdinánd bolgár fejedelem arczképe keltette fel érdeklődését. Ez utóbbról megjegyezte, hogy nagyon híven van eltalálva. Őt óra volt, mire a király befejezte Benczurnál tett látogatását. Ezután ő felsége látogatást tett Stettka Gyula tanársegéd műtermében, a ki a királynak épen két arczképben dolgozik. A király mindkettőt sikerültnek találta. Majd Tisza Lajos kíséretében, ki időközben jött oda, megleltette Pap Henrik, Spányi Kornél, Dudits Andor és Janicsak Sándor mesteriskolai tagok műtermét s elismeréssel nyilatkozott a fiatal festők készülőfélben lévő munkáiról. Ezután a király az időközben a mesteriskola környékét megszálló közönség zajos éljenzése közben visszahajtatott a huda várba. A király távozása után Tisza Lajos gróf, ő felsége személye körüli miniszter tett látogatást Benczurnál s megígérte neki, hogy megküldeti számára Bécsből a képhez szükséges díszöltönyöket.

Május 4-ikén reggel ő felsége szemlét tartott a Vértnevező a budapesti helyőrség fölött, mely 7 órára teljes díszörség vonult ki. A főnyes katonai parádéra nem a legjobb idő kedvezett, de azért órák közönség gyűlt össze. Ő felsége visszatérve a királyi lakba, egész nap otthon maradt. Az udvari ebédre az összes miniszterek s b. Bánffy Dezső a ház elnöke és Szlavy József a főrendiház alelnöke voltak hivatalosak.

A királyné megérkezése. Őt hónapi távollét után a királyné május elsején délelőtt tíz órakor Bécsbe érkezett. Kíséretében voltak Salvator Ferencz főherceg és Maria Valéria főhercegnő, a kik a királyné üdvözlésére Pólába utaztak. A hetzen-dorfi pályaudvarban a király üdvözölte a megérkezőket; a pályaudvarból a király és királyné, valamint az egész kíséret Lainzba hajtatott. A királyné a budapesti főkapitányhoz 300 frt küldött, hogy a pénzt ossza ki a szegények közt, a kik a legutóbbi időben hozzá segélyért folyamodtak.

Az Arany-szobor-bizottság május 2-án b. Eötvös Loránd elnöklése alatt tartotta utolsó ülését, melyen jelen voltak báró Eötvös Loránd elnök, Beöthy Zsolt előadó, Lukács Antal, Harkányi Frigyes, Jókai Mór, Gyulai Pál, Vadnay Károly, Zichy Antal, Nagy Miklós, Strobl Alajos szobrász, Schickedanz mű-építész, és dr. Fejérpataky ügyész, melyen mindenekelőtt a számadásokat terjesztették elő. — Arany szobrának összesen 93,992 frt 16 kr. gyűlt össze. Strobl Alajos szobrász tiszteletdíja 35,600 frt. A műöntő Tourbain cég 10,125 frtot kapott, az öntés folytatója, Beschorner pedig 12,750 frtot fog kapni. A költségek fedezése után mint fölösleg 9506 frt és a januártól járó pár száz forint kamat marad. A bizott-

ság elhatározta, hogy Toldi és Piroksa alakjainak kieméretű mintáját készítteti el Stroblal, úgy, hogy a Piroksa szobra felett egyszerűsámmind az Arany-szobor is látható lesz medaillonokban. Ezekből egy-egy példányt ad emlékül és elismerésül az alapot kezelő Trebitsch Ignác, magyar földhitelintézet igazgatójának, Eötvös Loránd báró elnöknek, Beöthy Zsolt előadónak és a költő fiának, Arany Lászlónak. A sokszorosítandó szoboralakokat aztán mindenki megszerezheti magának szabadísz gyanánt. A leleplezési ünnep költségeire 1300 frtot, az ércbeöntés vezető munkásának 200 frt jutalmat szavaztak meg. Bizottságot küldtek ki a kezelés vizsgálására és a fölmentés megadására, s az elnök végül köszönetet nyilvánított mindazoknak, kik a szoborügyben buzgón működtek. A bizottság köszönetét pedig az elnök kiváló buzgalmaért Vadnay Károly tolmácsolta.

Arany szobrának leleplezése. Május 14-én, Arany szobrának leleplezésekor, a nemzeti színházban a „Szentivánéji álom”, vagy a „János király” kerül színre, Arany Shakespeare fordításának egyike, a melyben Arany olyan mesteri módon másolta a nagy brit költő gondolatait és nyelvét. Az operaszínházban valószínűleg a „Toldi” operát játsszák.

Nagy-Szalonta város legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy szülöttje, Arany János szobrának leleplezésén Balogh József városi főbíró vezetése alatt több tagú küldöttséggel képviselteti magát. A küldöttség a szoborra impozáns koszort tesz, melynek szalagján a következő felírás lesz.

Kinek lantján ihletve zendül az ének,
Órók életet adván a nép nyelvének,
Nemzetünk dalnok, a nép szülöttünk,
Rólad mindég áldva emlékezünk.

Arany Jánosnak
Nagy-Szalonta városa
1893. márczius 14.

A szobor leleplezésén Biharmegye, Nagy-Várad város és a nagyváradai Szigligeti-társaság is küldöttséggel képviselteti magát.

Jókai jubileuma. A jubileumot rendező nagybizottság képzőművészeti osztályának gróf Andrássy Tivadár elnöklése alatt tartott ülésén elhatározták, hogy felkérjék azokat a művészeket, akik a tavaszi tárlaton résztvettek, hogy Jókai műveiből jeleneteket, alakokat kréta- vagy tollrajzban, vagy akvarellformában dolgozzanak ki. E rajzokat azután díszes cassette-ben adják át a nagy írónak. Jókait újabbán Kecskemét város is díszpolgáruul választotta, a budapest-terézvárosi polgári-kör pedig dísztagul.

Májusi ünnep a tüzkárosultak segélyezésére. Az „Otthon” írói kör által rendezendő májusi ünnep programja több napra terjed. Május 14-én nagy művészi hangverseny lesz, melyben Sauer Emil, a híres zongoraművész is részt vesz. Május 20-án népies hangversenyt rendeznek az iparcarnokban. Özv. Csekonics Jánosné grófné fölkérésére Németh Imre miniszteri tanácsos, az ezredéves kiállítás igazgatója késznek nyilatkozott a nagy jótékony bazar rendezésére, melyben az arisztokrácia és a fővárosi előkelő társadalmának hölgyei vesznek részt.

Az ünnepek központja május 20-ika, a mikor a nagy hangverseny lesz hat katonai zenekarral. Ekkor lesz a tombola húzása is, valamint a hölgyek virágárusítása, a korzó-tűzijáték. A „Május” című album művészi rajzokkal június 1-én fog megjelenni. A program most már végleg megvan állapítva. Május 14-én délután 4 órától 7-ig lesz a sétahangverseny a régi kiállítási korzó területén 20 krajczáros belépti díjakkal, este fél 8 órakor nagy elite hangverseny 5—1 frtos ült és 50 kros állóhelyekkel. Május 15-étől 22-ig minden este nagy korzó a régi kiállítási korzó területén, hangversenyyel, 20 kros belépti díjak mellett. A bizottság gondoskodott arról, hogy az elzárt terület több helyén étkező helyiségek is legyenek. Május 20-án délután a magyar tattersall-egylet által rendezendő nagy kocsikorzó; verseny után a nagy monstre-hangverseny az iparcarnokban az összes katonai zenekarok és nyolcz-tíz cigányzenekar részvételével. A belépti díj 30 krajczár. E hangversenyyel kapcsolatban lesz a tombolajegyek húzása és a tombolatárgyak kiállítása is.

* Török Kálmán síremlékére újabbán Dr. Sailer Károlytól Nyustya-Likérről 25 forintot kaptunk, mely összeghez járultak: Malatinszky Klemma 10 frt, Bay Irma 5 frt, Bérczy Elek 5 frt, dr. Sailer Károly 5 frt. A lapunk 16. és 17. számaiban kimutatott összeggel együtt begyűlt eddig 374 forint. A még begyűlt adományokról lapjaink szintén nyilvánosan fognak számot adni.

Menyegző. Dr. Duka Tivadarnak, Londonban élő hazánkfiának és a tud. akadémia tagjának időse fia, Duka Ferencz, Angliának egyik kiváló képzettségű védő ügyvéde, pár nap előtt vezette oltárhoz a londoni St. Judés anglikánus templomban Tovey Mária kisasszonyt, a tavaly elhunyt Tovey műszaki ezredesnek finom műveltségű leányát.

A tágas templom egészen megtelt a házasuló pár rokonaival, barátaival s tisztelőivel. A kiválóbb vendégek közt ott voltak Duka Tivadar bizalmasabb barátai, Sir Frederic Halliday s Sir Stuart Bayley volt indiai kormányzó, több katonai előkelőség, a hölgyek nagy számban, a londoni magyar kolónia tagjai. Üdvözlő levelek és táviratok messzeföldről érkeztek, még Indiából is, hol Duka Tivadar mint hadseregbeli orvos hosszú éveket töltött. A magyar üdvözlők közt voltak: Görgey Artúr és családja, Tisza Lajos gróf, Harkányi Frigyes, Hodossy Imre, Bánó József, Szász Károly püspök, Szabó József, Duka Róbert ezredes, Duka Marozel, stb. A puritán egyszerűségű esküszertartás után az új házaspár a menyasszony lakására hajtattott, a hol ismét fényes társaság jelent meg, kifejezendő szerencsekívánataikat. Senki se távozott a nélkül, hogy meg ne tekintette volna a több, mint ezer nászajándékot, melyek maguk egy nagy vagyont képviselnek.

Bismarck arcképe a muzeumban. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lenbach-nak azt a híres és szép Bismarck-arcképét, mely most a műcsarnokban volt kiállítva, megvásárolta a nemzeti muzeum képtára számára.

A honfoglalás képe panorámában. A honfoglalás körképe, melyet a városligetben épült panorámában állítanak föl, lassankint kibontakozik az óriási vászonra felrajzolt körvonalak tömegéből. Most fejezte be Feszty Árpád a 115 méternyi kört elfoglaló láthatár felett a levegő festését. Míg társai: Vágó, Újvári, Pap és Spányi a részletes vázlatokon és tanulmányokon dolgoztak. Feszty Árpád aránylag rövid három heti idő alatt a közel 600 négyzetméter vászonfelületet kitöltötte a felhős levegő ragyogó színeivel. Az eddig készült körképek majdnem kivétel nélkül a derült, tiszta ég kék színeivel érték be, a művészek rendszerint kitértek az ily óriási felületen felhős alakulásoknak megfestésére elől, mert míg az egyenletes kék színt az alarendelt segédnek is kenheték a vászonra, a felhők megrajzolása, az árnyalatok megfestése a művészi képességnek nagy erőfeszítést követeli. Az alföldi róna fölött azonban derült az ég egészen. A róna egyenes vonalú láthatárát a középen a táltos alakja szeli ketté, a ki előtt az oltár füstje száll a magasba. A napokban már az egyes csoportok festését is megkezdik.

A m. kir. államvasutak hajózási vállalata. A m. kir. államvasutak igazgatósága arról értesít, hogy f. é. május 1-én életbe lépett hajózási menetrendben IV. e. alatt foglalt belgrád-gradiškai járatokat tekintettel az aldunai megjavult vízállásra, f. é. május hó 6-tól kezdve Orsováig terjeszti ki. Ennélfogva a m. kir. államvasutak gőzösei ezen naptól kezdve a fentemlített menetrendben IV. alatt foglalt menettery szerint fognak Belgrád és Orsova között közlekedni.

A Fonciére, pesti biztosító-intézet mult hó 29-én tartotta közgyűlését, Kochmeister Frigyes báró elnökle alatt, a ki bejelentette, hogy a jelenlevő részvényesek 537 szavazatot képviselnek. Az igazgatóság jelentése megemlekezik Laczkó Antal haláláról, a ki az intézetnek sok éven át volt alelnöke; a közgyűlés jegyzőkönyvileg fogja az emlékezetét megörökíteni. Főlemlíti a jelentést azután, hogy az intézet valamennyi biztosítási ágában újabb szaporodása konstatálható a díjbevételeknek. A tűzbiztosítási ágban a készpénzdíjbevételel 3.253.247 frt 47 krt tett, viszontbiztosítás fejében pedig 1.168.636 forint 3 krt. Az intézet a saját számláját terhelő károk fejében 1.564.841 frt 21 krt fizetett ki. Az életbiztosítási ágban, a melyet az intézet különös gondossággal művel, a kamatlıbb alászállása mellett is kielégítő eredmény volt elérhető. A biztosítások ál ománya 19.027.609 frt tőkérel 20.512.407 forint tőkére emelkedett. A baleset biztosítási ág jól fejlődik. Ez évben az intézet számláját terhelő károk fejében 18.504 frt 2 krt helyeztek kiadásba. A jégbiztosítási ágban a készpénz-díjbevételel 310.021 frt 15 krajczár volt, míg a saját számlára 294.180 forint 14 krajczárt fizettek ki károkért; tartalékba helyeztek 15.373 frt 35 krt. A szállítmány biztosítási ágazatbeli, tengely- és folyamszállítvány-biztosításokból eredő díjbevételel 655.800 forint 17 kr. volt. Viszontbiztosítás fejében 268.792 frt 96 krt és az intézet saját számláját terhelő károk fejében 275.820 frt 88 krt fizettek ki. A djártalékok az elemi kár ellen való biztosítási ágokban 757.373 frt 35 krt, az életbiztosítási ágban 3.873.926 frt 12 krt és a balesetbiztosítási ágban 29.514 frtöt tesznek ki; e szerint a tavalyi állapottal szemben 308.407 frt 3 krajzi szaporodás mutatkozik. A zárszámadás 118.458 frt 64 kr nyereséggyenleget tüntet föl. A különböző levonások után fennmarad 104.994 forint 37 krajczárnyi összegből a társulati részvények szelvénye 5 frtjával váltattik be. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fölmentvényt megadta. Igazgatósági tagul Hoffmann Sándort választották meg s a felügyelő bizottságba Földiák Vilmost és Guttentag Gusztávot.

HALÁLOZÁSOK.

BARITIU GyÖRÖT, a román irodalom egyik kiváló férfa, ki számos történelmi és tudományos munkát írt, meghalt Nagy-Szebenben 81 éves korában. Alig néhány heta, hogy a bukaresti román tud. akadémia a Magyarországon élt és működött tudóst elnökeül választotta. Eletrajzát és arcképét már régebben közölte lapunk. Baritiu György született Zaukon (Koloanegye) 1812-ben, 1835-ben a balázsfalvi liceum természettan-tanárává nevezték ki. 1838-ban megindította a «Gazetta Transilvaniei» lapot, mely a hazai románágnak legegész hírlapja volt. 1845-ben lemondott tanári állásáról, hogy életét teljesen a politikának és lapjának szentelhesse, 1848-ban tagja volt a nagyzebeni oláh honvédelmi bizottságnak. 1860. táján a zernyesti papirgyár igazgatója lett s beutazta Belgiumot, Franciaországot és Svájcot. Utóbb az erdélyi oláh kultur-egyesület elnöke lett. Számos szótárt, történelmi munkát s egyéb román tudományos munkát s egyéb román tudományos munkát írt.

BUCOVICS Mirkó, miniszteri tanácsos, hírneves horvát költő, meghalt Zágrábban május 4-ikén, 77 éves korában. Vasádon született, s fiatal korában a hadseregben szolgált mint polgári tisztviselő. 1840-ben Jellasics Turopolyba báni biztosnak nevezte ki. Később az Államtanács tagja, majd szülővárosának országos biztos lett, mely állásában egészen 1850-ig megmaradt. Ekkor nyugalomba vonult. 1853-ban felségérettés miatt félévi börtönrre ítélték. Előző irodalmi munkálkodása az volt, hogy szerb költeményeket fordított német nyelvre. Saját költeményeiből az első kötet 1844-ben jelent meg s nagy elismeréssel találkozott. Költészeti működése a horvát irodalom gazdagodása. Történelmi drámákat is írt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: BERKÁNY Józser, nyug. tanár, ki 40.000 frtot meghaladó vagyonát a városi Mayer árva-intézetnek hagyta, ki mint tanár a reáliskolában és műegyetemen a végzetet tanította, tagja volt több tudományos társulatnak, s a magyarországi ásványos vizeket is ő elemerte, 62 éves, Budapesten. — PAPANEX Sándor, nyug. kuriai bíró, 59 éves korában, Budapesten, 1856-ben lépett a bírói pályára; 1877-ben kir. táblai bíró és 1888-ban kuriai bíró lett; mult évben lépett nyugalomba. — NAGY László, szilágy-somlyói ref. lelkész, a szilágy-szoluoki egyházmegye esperese, az erdélyi ref. egyházkerület generális direktora, az orsz. zsinat és konvent rendez tagja, fáradhatatlan buzgó férfi, kinek 57 éves korában, május 2-ikán történt halála a legszéleseb körben kelt mély részvétet. — TABORSZKY Nándor, előkelő fővárosi zeneiükezeskedő, ki a magyar zeneirodalom számos termékét adta ki, s Liszt műveiből is többet, 53 éves korában, saját kezével vetvén véget életének, betegeskedése következtében. — SVÁB JAKAB, nagybirtokos, ki tevékeny részt vett Csongrád megye közéletében, s kiben Berzók Árpád drámaírónk szeretett apját gyászolja, Budapesten. — BÉNYE Józser, hités ügyvéd, a muraszombati takarékpénztár igazgatója, vas megyei törvényhatósági bizottsági tag és volt országgyűlési képviselő, 76-ik évében, Muraszombaton. — URÁNYI János, Arad város egykori főkapitánya, Petrozsényben. Az elhunyt végigküzdötte a szabadságharcot. Husz esztendeig volt rendőrkapitány s a Rádai-korszakában nagy szolgálatot tett a rablóbandák kézrekerítése körül. — LANDNER János, a Ferencz József-rend lovagja, nyug. városi tanácsnok, 86 éves korában, Győrött. — NAGY László, magyar államvasuti igazgatósági hivatalnok, 47 éves korában, Budapesten. — VILÁGOS Mihal, 65 dik évében, Pusztaszeren. — BARCSAK Lajos, szegedi tanár, 36 éves, Szegeden. — KOLBA Mihal, papirgyáros, 78 éves, Iglón. — SCHMIDT Ágoston, a rimamurány salgótarjáni vasműrészvénytársaság nyug. erdőmestere, 55 éves, Nyunyán. — NEVICZKY Sándor, pénzügyi fogalmazó, 33 éves, Budapesten.

ÖZV. DE GERANDO ÁGOSTON, szül. Teleki Emma grófnő, az irodalomban jól ismert De Gerando Antonina és De Gerando Attila édes anyja, nagy műveltségű urnő, 85 éves korában, Pálfalván. — ÖZV. HALÁSZ GÁBORÉ, szül. Bokor Anna, Halász Imréné, a jeles tollu publicistának és a «Neus Pester Journal» fődolgozótársának édes anyja, 83 éves korában a győrmegyei Új-Malomsokon. A tiszteletreméltó matróznát nagy kiterjedésű rokonság gyászolja. — LAUKA GUSZTÁV, szül. Stockinger Antonia, az ismert veterán író derék hitvese, a legjobb háziasszonyok egyike, ki negyvenhárom évig volt mindenkiben hű társa férjének, 61 éves korában, Nagy-Becskerekben, hol közrészvét mellett temették el. — GRÓF BETHLEN GyÖLGY, szül. Toldalagi Adele, 62-ik évében, Vajában. — DRÁK PÉTER, szül. Pethő Zsuzsanna, szabadkai kir. ügyész édes anyja, Halason, 76 éves. — ÖZV. STREINGASNER Józser, szül. Ströbl Mária, Tömörkényi István szegedi hírlapíró édes anyja, 65 éves, Sövényházán. — POGÁNY TANZSIA, Pogány Gusztáv felső-őri kir. járásbíró nagynénje, 82 éves, Nárában. — DOMINKA testvér, a budapesti Bókus-kórház ápoló apácája, 19 éves. — NACHODYSZKY ANKUSKA, Nachodyzky Manó huszárezredes leánya, 16 éves, Szabadkán.

Szerkesztői mondanivalók.

Krisztiania. S—n. Mennye földről jött levelet a képekkel együtt köszönettel vettük. Az ájzaksarki expedicióról ígért tudósítását szintén szivesen fogadjuk.

Dalok: Hefolajcákak szép szemedbe tekintek. Fehér fényvel. Jelentéktelen apróságok, jóformán minden nyoma nélkül a költői tehetségnek.

Költevények: Feneketlen mély örvény, stb. Részletes bírálatot kér, de versei nem igen érdemelnek sok szót. Mennyi képtelenséget halmos össze már az első két strófa versben is. «Feneketlen mély örvény meredt rám» kezdi a verset — «éjfékete szem». Az örvényként meredő szem nem valami esztétikai hatású, tulajdonosuk a hasonlatot alighe köszöni meg. Majd így folytatja: «Belénérem s a kicsapó lángtól meggyuladt szivem.» Ha belénérem, a kicsapó lángnak először is szemait kellett kipörkölnie s csak azután kerülhetett a sor a sziv meggyuladására. A második versszakta elmondja, hogy szive addig égett, míg meg nem tudta, hogy nem szereti — valószínűleg — az éjfékete szem. «S elaludva ott hagytam hamuvul egy sajtó sebet.» Az egész versben keresztül képekben beszél, de tessék elképzelni a leírt képeket, hogy mi jön ki belőlük.

SAKKJÁTÉK.

1773. számú feladvány. Norlin A.-tól.

Világos indít a harmadik lépésre matot mond.

Az 1765. számú feladvány megfejtése.

Winkelmeier R.-tól.

Megfejtés.

- 1. Vb2—c3 ... Kc5—e6; (a) 1. ... 17—e6; 2. Vc3—f3 ... t sz. 2. Vc3—d3 ... t sz. 3. Vc3—e4—d5 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Ung-Tarnócs: Németh Péter. — Kesztemén: Balogh Dianos. — Nagyváradban: Kovács L. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 17-ik számában közölt képtalány megfejtése: Két szék közt a pad alá esik.

Heti naptár, május hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Israélita. It lists dates from 7th to 13th of May with corresponding religious observances and names.

Boldráltozás: Utolsó negyed 9-én 3 óra 26 pk. regg.

Felolcs szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tár 6. szám.)

Egész selyem, mintázott Foulárdokat (mintegy 450 különböző fajban), méteranként 85 krtól 3 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 frt 65 krajczárig — ams, koczkás, csikós, virágos, damaszott minőségben (mintegy 240 féle dispositió és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen Henneberg G. (os. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba cím. levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KISFALUDI

KISFALUDY KÁROLY

MINDEN MUNKÁI.

Hetedik bővített kiadás. — A költő aczélmetszetű arczképével.

Sajtó alá rendezte

BÁNÓCZI JÓZSEF.

Hat kötet. — Ára füzve 8 forint.

Kisfaludy Károly műveinek jelen 7. kiadása, melyet Kisfaludy életirója, Bánóczy József, rendezett sajtó alá, nemcsak új, hanem lényegesen bővített és javított kiadás. A nagy költőnek több ismeretlen verse, novellája, fordítása, prózai és drámai töredéke itt jelenik meg először, valamint most kerülnek először a közönség elé levelei — nem kevesebb mint 135 — melyek annyi új és érdekes vonással járulnak a költő és kora jellemzéséhez. Mindez Kisfaludy eddig ismert dolgozataihoz képest egy jókora kötetre valóval gyarapítja műveit. A több szöveg mellett nem kevésbé fontos a jobb szöveg is, mely a kéziratokkal és első kiadásokkal való alapos és gondos összevetésen alapszik. Egy új életrajz, tájékoztató előszó és többrendbeli jegyzetek is emelik e kiadás becsét, úgy, hogy bátran állíthatni, a ki Kisfaludy Károly műveit már bírja, az is, ha teljes és hű Kisfaludyt akar, rászorult ez új kiadásra.

KISFALUDI

KISFALUDY SÁNDOR

MINDEN MUNKÁI.

Negyedik kiadás. Kiadja Nyolcz kötet.

ANGYAL DÁVID.

A költő aczélmetszetű arczképével.

Ára füzve 12 frt.

I. kötet: Himfy Szerelmei. Jegyzetek. (Bibliographiai adatok, variánsok, Kisfaludy kéziratából vett mottók és összehasonlítások Petrarccal és francia költőkkel.)

II. kötet: Kisebb költemények. Jegyzetek a kisebb költeményekhez. Regék (Csobáncz, Tátika, Somló, Doboz, Szentmihályhegyi remete, Megboszult hitszegő, Gyula szerelme.)

III. kötet: Kemend, Döbrönte, Szigliget, Somlai vérszűret, Eszehvár, Miczbán, Frangyepán Erzsébet, Balassa Bálint, Viola és Pipacs, Antiochus és Jegyzetek a regékhez. E jegyzetek közt Kisfaludytól: Felelet a Regék oránt tett Jegyzésekre. Szigliget című néma ábrázolat. Eszehvár töredékes terve s a Leányvári tündér című töredékes tervrajz.

IV. kötet: Hunyady János. Az ember-szivnek örvényei és Jegyzetek. E Jegyzetek közt Hunyady prózai kidolgozásának két töredéke s az Előszó az Eredeti Magyar Játékszinhez.

V. kötet: A Dárday Ház, Kún László, A Felkes Magyar Leány és Jegyzetek. A Jegyzetek közt Kún László két prózai töredéke és Kún László prózában.

VI. kötet: Az Elmés Özvagy, Bánk, Hattyúdal, Két Szerető Szivnek Története, Jegyzetek, A Jegyzetek közt II. András (Bánk tervrajza), Kendy Sándor és A magyar színjátszó Társaság című töredékes drámai tervrajzok és változtatni való nevek a levelekben.

VII. kötet: Vegyes költői munkák, (I. Ferencz, magyar királynak, Chloriahoz. Óda a Recensenshoz, Gondolatok, Küllöm, bösz Töredékek és Gondolatok, Seneca, Uliasz és Penelope, Magyar Thalia, Rinaldo és Armida, A szép lélek.) Vegyes prózai munkák. (Napló és Francia fogásom. Önéletrajz, Autobiographiai Jegyzetek, Beszéd a M. Akadémiának megnyitáskor, Eszrevételek a M. Akadémiára nézve, Vélemény Edes Gergely útmutatásáról a M. Poézisra, Eszrevételek a Helyesírásra, Jutalomkérdésre ajánlat, Kérvény a balatonföldi színház ügyében, Prologus a füredi játékszin megnyitásánál, Eszrevételeim a dietale operatumokra, A jobbágytelkeket bíró nemes személyek adózásáról, A Tanczról, Eszrevételek a Szent-Szövetségről, Emlékirat a Nádorhoz és Jegyzetek.)

VIII. kötet: Insurrectio (Hazafüti Szózat a magyar nemességhez, Nyílt levél Kossuth Lajoshoz az 1809-ki insurrectio ügyében). Levelek. (1—164-ig és a Függelékben egy levél.) Töredékek Kisfaludy végrendeletéből, Jegyzetek. E jegyzetek közt: a Kisfaludy testvérek névnapi köszöntője 1785-ből, A tisztí írás módgya, Projectum egy közöttünk megeshető osztály oránt, Részas kivonása a Sümeghi Deputatio jegyzőkönyvének, Gróf Teleki Józsefnek írt levél fogalmazványja, A Kisfaludyak, Két szerződés Hackenastal továbbá Utószó a Kiadáshoz. Kisfaludy élete a Kiadótól.

Valódi szellőztetés,

nyáron hűvösebb levegő, kivált a hálószobában: telen jobb melegítés. Önműködő szellőztető, 2—12 rugós (klapp) minden fűtőcsőre alkalmazható: hátni légcsőn záródva csak elől nyitja ki a fűtőt és rossz levegőt; nappali hálószobák, könyvtárak, éléskamrák, pinceszék- és irodákban nélkülözhetlen. 8—12 márká. 4x5 méterre 1—6 rugós szellőztető 12 márká, eljegves. Kossávesztésre, szűrés 8 m.-től kezdve, kérünk tervrajzot. — Terveket így. Nepp J., 20 év óta szakmérnök, Leipzig-Hagenitz.

Tessék mindig határozottan kérni!

LIEBIG COMPANY

hus - kivonatát.

Alkalmos húsleves pillanat alatti készítésére, levesek, főzelékek, mártások és mindennemű húsételek javítására.

Külön erősítő szer betegeknek és időseknek.

A valódiság és jószág igazolásául főleg tessék figyelni a *Liebig* kék váltaláló névirására

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

TANULMÁNYOK.

A magyar ifjuság és a művelt közönség számára.

Írta

Szitnyai Elek.

Ára füzve 1 frt o. ó.

A családi boldogság.

Mindennemű

asszonyok és leányok számára

Szerkesztette

Kalocsa Róza.

Ára füzve 80 kr. — keménykötésben 1 frt.

Arany Kincstár.

Nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára

Szerkesztette

Beniczky Irma.

Ára füzve 80 kr., kötve 1 forint.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Kisbirtokosok tanácsadója

Válogatott források nyomán számos ábrakkal.

Írta

Kubinyi Lajos.

I. Az okszerű gazdálkodás alapelvei. — II. Iparos-gazdák könyve. — III. Iparos gazdaasszonyok könyve

Második olcsó kiadás. — Ára füzve 80 kr.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A száraz építészet elemei,

gazdák, építészek és gazdasági tanintézetek hallgatói számára.

Írta **Mika Károly** kir. mérnök.

130 ábrával.

(Falusi könyvtár 41. füzet.)

Ára füzve 50 kr.

FÉLIX-FÜRDŐ

Nagy-Várad mellett, vasuti állomás.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél-, kocsin 3/4 órai távolság. Május 1-től augusztus hó végéig naponta 10, vasár- és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradra. Ezenkívül a nagyvárad állomástól és a városból még két omnibus is jár ki a fürdőbe, a hol a tőle pár percznyire fekvő állomáson szintén kényelmes társasokai áll a m. t. közönség rendelkezésére.

Az európai hírű + 49° C. fokú hévíz sikerrel használtatik mindennemű idült bőrkütsések, köszvény s a vele járó csúzos csontfájdalmaknál, máj, lép, méh és általános mirigydaganatoknál, sárgaság és vizekórás, vese-, hólyag- és aranyeres bántalmak ellen, a csonttörésekkel és ficamokkal járó rendelkezésére, nékmél rendetlen hószámmál és méh körül lobos izzadmányoknál. Az artézi kut forrásvíze belső bajoknál is kiváló szolgálatot tesz.

Állandó fürdőorvosok: Grósz Albert és dr. Schiff Ernő.

FÉLIX-FÜRDŐ

Nagyobb szabású építkezések által a fürdőtelep teljesen új lett alakítva úgy, hogy a legnagyobb kényelemmel berendezett új emeletes „Victor” szállodában 42 szoba, valamint a szintén új „Alföld” és „Békés” szállókban és a régi épületekben összesen 143 szoba áll a nagyérdemű fürdőközönség rendelkezésére, napi 80 krtól 3 forint ár mellett.

Gyógyterem a legmodernebb fürdők mintájára berendezve, hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. Terrassok szép kilátással. Éttermek. Sétahelyek a fürdő mellett és az öserdőben. Hat tükörfürdő és e mellett részben átalakított, részben újonnan épített a felszerelt család és kádfürdők állanak a közönség rendelkezésére. Elő- és utóvadásban érdekesemény.

A fürdőidény tartamára Furcsai első békés-csabai zenekara van szerződötve. Az erdőben jó tekepálya. Zene- és gyógydíj nincs.

Izletes ételek és tisztán kezelt italok jutányos áron szolgáltatnak ki.

Kiváló tisztelettel Kernáts és Bibó berlők.

A fürdőletrást kívánatra megküldjük.

Kloss György
Fényképészeti műintézet
BUDAPEST
IV. hatvani utca 18. sz.
1²⁹ emeleten
Elvállal mindennemű fénykép- és vevőleket, többszöröseket gépek
vel, pap-mű és tanítványokról, s a f.
PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPHIA,
FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMÁSOLAT.

Legjobban, legolesőbb áron és felülmulhatlan választékban kaphatók

Leszállított méterárak:

MOSÓRUHA SZÖVETEK

Kollarits József és Fiai „Ypsilanti“-hoz címzett

vászon-, fehérnemű-, szövött- és mosó-áru szélküldési áruházban Budapest, IV. ker., Váci-utca 5. szám.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett gyorsan. — Minták kívánatra ingyen és bérmentve.

Jól mosható karton...	—30—20
Fantasia levantin...	—40—30
Valódi francia levantin...	—55—40
Valódi francia batist...	—65—45
Valódi francia szatén...	—85—55
Atliss szatén...	—65—45
Atliss kasmír...	—65—45
Jól mosható sepr...	—45—30
Angol és áttört sepr...	—65—40
Férfi ing kreton...	—45—35
Férfi ing oxford...	—45—35
Férfi ing serge...	—50—40
Valódi francia de laine...	1.—65
Valódi francia flanel...	1.30—90
Selyem pongó...	1.40—95
Jól mosható velas...	—45—30
Divat velas...	—45—40
Oxford velas...	—45—30
Flanel velas...	—65—45
Norma' egyesítő diagonál...	—45—30

MATTONI-FÉLE ERZSÉ-SÓS FÜRDŐ BET BUDAPEST-KELENFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.

Keserű források. Ivó és fürdőgyógyimód.

A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrások kitűnő eredménnyel alkalmazhatók: 1. Bármely okok folytán keletkezett lobos izmágyoknál; 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méhköri és hasbáryalob után visszamaradt izmágyoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteinél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmainál; májbajok, szokványos székrekedés, stb. 4. Zsirkórónál. 5. Kőszvénynél, stb.

FÜRDŐORVOS: Dr. BRUCK JAKAB, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.

Egészséges fekvés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, sene, kád- és márványfürdők, különféle szubanykusülőkkel. — Rendes társasos-üskelések.

A kocsik állomási helye: Ferenoz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosításal szívesen szolgál

Mattoni és Wille
Budapest.

30 év óta udv. istállóban, valamint katonai és polgári nagyobb istállóban is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítőül; továbbá szeszamodások, rándulások, az inak mezevége s más ily alkalmaknál; lépestit a lovat kiváló teljesítményekre idomítással.

Kwizda-féle Restitutionsfluid
mosóvíz lovaknak. Egy palackkal 1 ft 40 kr. o. é.

Kapható Ausztr.-Magyar-orsz. gyógyszerárúházaiban és drogistáinál
Fő letét: Kwizda Ferencz János orsztr. cs. és k. sromán k. udv. száll. ker. gyógyszer. Kornenburghban, Bécs mellett. Magyarországi főraktár Bpest Török József gyógyszer.

Tessék a fönnebbi védjegyre ügyelni, s a vételnél határozottan kifejezni:

Kwizda-féle Restitutionsfluid.

A feleő magyarországi Kárpátok gyógyr. **Tepla Trenosin-Teplisz** vasuti állomástól 20 peronyi távolságban. Ausztria-Magyarország legerőteljesebb kénés fürdői, 22 egész 31° R. természetes meleg forrásokkal. Pompás fekvésel, gyönyörű erdei vidéken. Hatásos csúsz, hőszény, bennlások, idegbajok, ischias, idült bőrbajok, csontos, a csontok nekrosisa s más gyógykezelés. Az egészesség és kényelem minden törvényének megfelelő, olcsó lakások. Hangversenyek, színház. Jó forrás-víz, jeles konyha jutányos árák mellett. Május és szeptemberben naponta 3 frtért szoba, fürdő és egész ellátás. — **Woni!** Utamató rendezés-Tepliszben (neműl) minden hónap kapható. Képes tervezeteket ingyen küld a fürdő-igazgatóság; Krepler F. igazgató.

Trenosin-Teplisz kénés fürdő.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVONIABAN).

Elsőrangú kulforrás és gyógyfürdőhely. **Enyhe éghajlat.**

Egyedüli jódbévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márcziustól október végéig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bólcatorna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknél, osztoz és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

Fürdő-orvos: **Dr. Marschalko Tamás.**

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzene-ker, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák és magángyógyintézetek. (500 vendégszoba.)

Kitünő étkezés, mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. k. államvasutak.)

Legjobb és Leghírnevesebb
Pipere Hólgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizpor
BISMUTTAL VESEGYTVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Kinek van szeplője?

vagy bármí felt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírű **Seraül arczkenőcshöz,**

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arcobórt vakító fehérre, tisztává és üdévé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 ft 5 tr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr.

Ugyanott kapható: Vasas chinabor, gyengeség ellen. **Pepsinbor,** rossz emésztés esetén. 1 üveg ára: 1 ft 20. 5 üveg franko küldve 6 ft o. é. 6714

Rozsnyay Mátyás gyógyszerész, Aradon.

Hazánk legkedveltebb savanyuvize.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend a mohai

ÁGNES

forrás.

Legjobb asztali és üdítőtál. Kitűnő szolgálatot tesz az emésztés zavaroknál.

A **Kolera**-megbetegedés ellen präservatív gyógyszernek bizonyult.

Fővárosban minden kapható. Csak az kir. udvari esküvel. Budapest.

Édeskuty L. Gyógyulása minden gyógyszerárúháza, (fővárosban) minden hónapban és vendéglőben.

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

legújabb égyényes
SAVANYU-KÜT

SIÓFOK

Balatonfürdő részvénytársaság

telepét f. é. junius elején nyitja meg.

Teljes ellátás

a legnagyobb kényelemmel berendezett szobák minősége szerint: naponta 10 koronától fölfele.

Szoba-megrendeléseket elfogad és felvilágosításal szívesen szolgál a társaság budapesti irodája:

Mária Valéria-utca 13. szám alatt.

Budapest, VIII., József-körút 41. sz.

A magyar királyi államvasutak gépgyára
legkitünőbb szerkezetű és a versenyeken eddigelé legyőzhetlen maradt

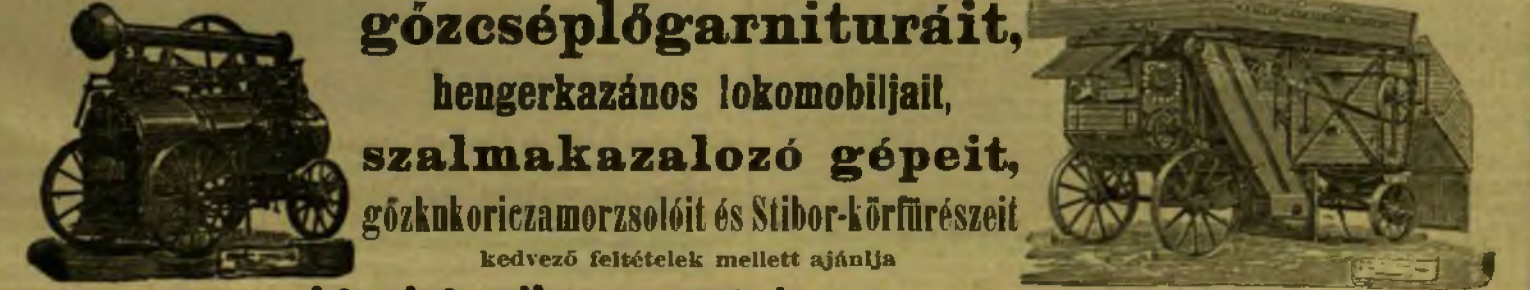
gőzcseplőgarnitúráit,
hengerkazános lokomobiljait,
szalmakazalozó gépeit,
gőzkörciczamorzsolóit és Stibor-körfűrészeit

kedvező feltételek mellett ajánlja

a magyar királyi államvasutak gépgyára vezérügynöksége
Árjegyzék ingyen. BUDAPEST, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.

Tévedések elkerülése végett, a levelezések, küldemények és megrendeléseknel, mindig csak az utóbbi cím használendő. — Vigyázzunk a címre!

Budapest, VIII., József-körút 41. sz.

BUDAPESTI CZÉGEK.

Fényképezési készülékeket
 műkedvelők számára, legújabb uti távcsöveket kitűnő szemüvegeket és orrcsipeszket, megvizsgált maximál-láshőmérőket, Anaroid (légszűrőmárket) szabadalmazott rajz-eszközöket ajánl
CALDERONI és Társa Budapest.

Fájós lábakra
 ajánlom készítményeimet
GERŐ ADOLF
 cipész-mester
 V., Fűrdő-utca 2. sz.
 Dianafürdő-épület.

Neuschlosz Ödön és Marcel
 parket-gyára. Budapest, V., Felső-rakpart 10.
 Ajánlja kitűnő minőségű puha- és keményfa padozatait. Számos kitértetés. Nagy készlet.
 Mintalapok, árjegyzékek ingyen és bérmentve.

SCHOTTOLA ERNŐ
 Budapest (Foncière-palota).
Peronospora fecskendők,
 ruggyanta tömlők, kerti fecskendők,
 és kutak raktára.

KÖZPONTI
VÁLTÓ-ÜZLET RÉSZV.-TÁRSASÁG
 IV., Bécsi-utca 4. szám,
 legelőnyösebben vesz és elad mindennemű érték-papírokat és pénznemeket.

A MAGYAR ASPHALT RÉSZV.-TÁRSASÁG
 Andrásy-út 30.
 Elvállal nedves lakások szárazzátételi és minden néven nevezendő asfalt-burkolási munkákat.

WEINWURM ANTAL
 lenyképezés első magyarország chemigraphial műintézete
 Budapest, IV., Károly-utca 3.
 készíti mindennemű czinkedezésű dűzöt autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolitografiai úton a legúj-nyosabban sok-szorosítottatnak.
 Külön berendezés házonkívül való fényképfelvételekre.

KERTÉSZ TÓDOR
 bel- és külföldi műiparáruk raktára.
 BUDAPEST
 Dorottya-utca 1. sz.
 Kiválóan új nagy képes árjegyzéket bérmentve küld.

Legmagasabb
PÉNZ-KÖLCSÖNÖK
SORSJEGYEKRE
 és egyéb
ERTÉKPAPIROKRA
 olcsóbban mint bárhol kaphatók
KORMOS GYULA
 ÉS TÁRSA
 bank- és váltó-üzletében,
 BUDAPEST,
 V. Dorottya-utca 5. szám.

Vas ágyak
 matráczezal frt 10
 gyermek-ágyak " 9
 sodronymatráczezal " 10
 mosdó-asztalok " 4
 gyermek-korsik " 12
 kerti padok " 7
 kerti székek " 3
 kerti asztalok " 8
 kerti sátorok " 60
 ezilárd minőségű szállítanak
Wolf Soma
 vasbator-gyári raktára
 Budapest,
 Dorottya-utca 2 v.

Faj-ebek!!
 Világhírű régi nevezetes telep. Alapított 1864-ben.
50 nemes faj.

Seyfarth Arthur.
 első német fajh-tenyésztő intézete
 Köstritzben (Németország).
 Számos európai udvarnak szállítja, a legmagasabb kitüntetésekkel jutalmazva; állított jelen specialitásokat modern rezommir-, luxus-, szalon-, vadász- és sport-kutyákból. — Nagy gyűjteményi bernáthygyi newfoundlandi mastiff, német dogge, bulldogg, terrier, oolleis, ver-ehak, fürjeszebek, vadász-, brackler- és borz-ebekből, uszárak, málták, raktier, majomfajú és mopsakutyák-ból, őrekek stb. afrikából. Jótállás mellett csupán I.-r. minde. Jelen nagy választék. Első rendű ajánlatok minden országából. Sok más kőszűrt írt harcsagyi és gróf házból, legmagasabb tekintélyek-ből és királyoktól. Gasdagon il-lusztrált album 50 illusz.; katalógus díj nélkül. Eredeti fényképek ki-tüntetési kutya-fajokról, 1 csb. és 35 miniatúr. 3 márt. Erdélyi il-lusztrált munka: "Der Hund und seine Rassen, Zucht, Pflege und Dressur" (Az eb és annak fajai, neve-lése, ápolása és idomítása) 5 márt. Kivétel minden világ részben!

WALLA JÓZSEF
 cementáru-gyára
 építési anyagok raktára
 Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz.

Vállalkozik:
GRANITTERAZZO,
BETONIROZASOK,
CSATORNÁZÁSOK,
SZÖKÖKUTAK,
CZEMENT-LAPOK ÉS
MOZAIK LAPOKKALI
KÖVEZÉSEK
 elkészítésére stb. 5231

Raktárt tart:
KERAMIT LAPOK,
KELHEIMI LAPOK,
METTLACHI LAPOK,
TERRACOTTA-ÁRUK,
KÖFEDÉLPÉP,
TÜZÁLLÓ TÉGLÁK,
KÉMÉNY RAKVÁ-
NYOKBÓL stb.

Gyári raktára a gartenaul Portland cement és vízhatlan mész-gyárnak.
STEINZEUGRÖHREN
 Gyári raktára a gartenaul Portland cement és vízhatlan mész-gyárnak.

Pozsony gyönyörű környékén nyaralni szándékozók figyelmébe!!
A VASKUTACSKA
 kiránduló és nyaraló hely, 1826-ban alapítva, érdemes arra, hogy Pozsony minden nyári látogatója felkeresse.
 Az idén új tulajdonosa által régi jó hírnevéhez méltóan, a modern kor követelményeinek megfelelően van újlag átalakítva. 25 csinosan berendezett szoba áll még az érdeklődő közönség rendelkezésére; szórakozására pedig: csónakázás a tavon, szép sétányok és környékén számos kiránduló hely.
 Új vendéglőse, mint az "Arany szarvas szálló" régi bérlője is, a városban kizöngő konyhájáról és mérsékelt árak mellett figyelmes kiszolgálásáról, előnyösen ismeretes.
 Tudakozódásokra rögtön szolgál felvilágosítással, a tulajdonos, Pozsonyban.
 Vasuti megállóhely a "Vöröshid". Ber- és társas-kocsik közleked. a városból.

FALUDI ÉS TÁRSA
 Csángótulajdonos: Lükke V.
 BUDAPEST. Szervita-ter 1.
 Paris pour le Monde Éclairé.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.
 Kir. szab. Svédhoura. 4867
 Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megörjűnk, emberlelkület óla mint a legkitűnőbb mépíté szer ismertetés, ha azonban ezen nedv a fel-találó utastási szerint, balzsammá alakítatik át, csak akkor nyer gyógyzóval csodálatos hatást. Ha este magunknak vele az arcomat vagy más bőrrészeket, akkor másmal csak nem csodálatosan pikkelyek válnak le a bőrről, a mely szálal fehérre és gyöngédde válik. Ezen balzsam tisztítja az arcomat a ránczokat és himlőhelyeket, ifjú arczainkat, a bőrnek fehérséget, gyöngédtséget és üdöséget kölcsönöz; a leg-rövidebb idő alatt eltávolítja a szepit, májfoltot, anyajegyeket, orrvörösséget, bőralkat a a bőr minden más egyéb tisztálansá-gát. Ára egy korónának, hasznalati utastásnál együtt, 1 frt 50 kr.
Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA
 a legalkalmasabb bőrápoló szappan, mely a bőrt gyöngédde s finomná teszi a hivatalos van a nyirfabalzsam hatását előmozdítani. Ára 80 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
 Főraktár: **TORÓK JÓZSEF** gyógyszerész., Budapest, király-utca 12. — Aradon: Ring S. gyógyszerésznél.

TALÁLTMÁNYOK
 szabadalmazását esz-közi mind. államban
Réthy János
 nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körut 2. sz. (népáruház mellett). Legrégibb szabad. iroda. Telefon.

KOTZÓ PÁL
 Gépészmérnök BUDAPEST Üllői-ut 18. sz.
 Ajánl 2 1/2, 3, 3 1/2 és 4 lóerájú szücs cséplő-készleteket, továbbá 4, 5, 6, 8, 10 és 12 lóerájú szücs gőrcséplő-készleteket hosszú szalmatörővel, alsó mezeivel és rendkívül nagy felületű rostákkal, árpahéjazó és választó-hengerrel. — Fa- és szénfűtésre és eredeti szalmatörő-gősmosogonyokat. — Továbbá R. Garret & Sons felülmúlhatlan 40% tüzelőanyagot takarító Compond-gősmosogonyait. — Legjobbnek elismert "Brantfordi" önműködő amerikai kővektő aratógépeit. — Eredeti amerikai szénagyártást 1 vagy 2 ló befogására alkalmazható kombinált rudat. — Sorvató és asorvató-gépeket és minden egyéb kisebb gazdasági gépet.
 Jutányos árak és kedvező feltételek.